

Research article

โครงการสร้างสรรค์ภาพยนตร์สั้นสะท้อนสังคม ครอบครัว และความรัก:

ภาพยนตร์สั้นเรื่อง “แม่ฉันคนดีที่ ๑”

Creative Project for Short Film Production on Social,

Family and Love Reflection: My Mom is the One

ประภัสสร เลิศอนันต์^{1*} รักษานต์ วรรณวัฑฒวงศ์²

Prapatsorn Lertananta^{1*} Raksarn Wannawattawong²

Received: 16 July 2025 | Revised: 04 September 2025 | Accepted: 04 September 2025

<https://doi.org/10.55003/acaad.2025.282042>

บทคัดย่อ

งานวิจัยสร้างสรรค์นี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อสำรวจและถ่ายทอดความซับซ้อนของความสัมพันธ์ภายในครอบครัวไทยร่วมสมัย โดยเฉพาะระหว่างแม่กับลูกวัยรุ่นในสังคมที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วภายใต้อิทธิพลของโลกาภิวัตน์ เทคโนโลยีดิจิทัล และการเปลี่ยนแปลงทางค่านิยม ครอบครัวไทยในอดีตทำหน้าที่เป็นรากฐานทางวัฒนธรรม อารมณ์ และสังคม โดยยึดถือความกตัญญู ความเชื่อฟัง และลำดับชั้นอำนาจ แต่ครอบครัวปัจจุบันกลับเผชิญช่องว่างทางความคิดและอารมณ์ โดยเฉพาะกับเยาวชนเจนเนอเรชัน Z ที่เติบโตท่ามกลางการให้คุณค่ากับสิทธิส่วนบุคคล การตั้งคำถามต่อโครงสร้างอำนาจดั้งเดิม และการใช้สื่อสังคมออนไลน์เป็นพื้นที่สร้างอัตลักษณ์ ปัจจัยเหล่านี้ก่อให้เกิดความตึงเครียดระหว่างค่านิยมดั้งเดิมเรื่องความกตัญญูแบบไม่มีเงื่อนไขกับแนวคิดใหม่ที่เน้นความเสมอภาคและการสื่อสารอย่างเปิดเผย

ปัญหาวิจัยตั้งอยู่บนข้อเท็จจริงว่า ความคาดหวังที่ไม่สมมูลและการขาดการสื่อสารเชิงอารมณ์นำไปสู่สิ่งที่เรียกว่า “ความเจ็บ” ซึ่งมีได้หมายถึงการไร้เสียงเท่านั้น แต่สะท้อนการกดทับ การหลีกเลี่ยง และบาดแผลทางใจที่ไม่ได้รับการเยียวยา แม้งานวิชาการด้านครอบครัวไทยในมุมสังคมวิทยา จิตวิทยา และวัฒนธรรมมีอยู่บ้าง แต่ยังขาดงานวิจัยเชิงสร้างสรรค์ในรูปแบบภาพยนตร์ที่ถ่ายทอดความสัมพันธ์ระหว่างรุ่นอย่างเข้มข้น โดยเฉพาะในรูปแบบภาพยนตร์สั้นแนวดราม่า

วัตถุประสงค์หลักสองประการคือ (1) ศึกษากระบวนการเขียนบทภาพยนตร์สั้นที่สะท้อนปัญหาครอบครัวร่วมสมัย โดยเฉพาะแม่กับลูกวัยรุ่น และ (2) ผลิตภาพยนตร์สั้นแนวดราม่าเพื่อถ่ายทอดปัญหาดังกล่าว งานนี้ใช้แนวทางวิจัยเชิงสร้างสรรค์ (Creative-Based Research) ผสานการผลิตงานศิลปะกับการวิเคราะห์ทางวิชาการ

กระบวนการวิจัยประกอบด้วยการศึกษาโครงสร้างการเล่าเรื่อง 3 แบบ ได้แก่ โครงสร้างตลก (Joke Structure) โครงสร้างสามองก์ (Three-Act Structure) และโครงสร้างทดลอง (Experimental Structure) เพื่อนำมาประยุกต์ใช้ในการ

¹ สาขาวิชาภาพยนตร์และดิจิทัล มีเดีย คณะสถาปัตยกรรม ศิลปะและการออกแบบ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

¹ Department of Film and Digital Media, School of Architecture, Art, and Design, King Mongkut's Institute of Technology Ladkrabang

² สาขาวิชาการสื่อสารด้านศิลปะการแสดง หลักสูตรนานาชาติ คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์

² Department of Performing Arts Communication, International Program, Faculty of Business Administration, Southeast Asia University

* ผู้พิมพ์ประสานงาน (Corresponding Author) อีเมล: prapatsorn.le@kmitl.ac.th, prapatsornlertananta@gmail.com

สร้างบท ช่วยสร้างจังหวะการเล่าเรื่องที่หลากหลาย และถ่ายทอดความเจ็บ ความขัดแย้ง และการปรับตัวในครอบครัวไทย นอกจากนี้ยังศึกษากรณีตัวอย่างจากภาพยนตร์ต่างประเทศ เช่น *Tokyo Story* (1953), *Be With You* (2004), *Village Photobook* (2004) และ *Still Walking* (2008) เพื่อวิเคราะห์แนวทางการใช้บรรยากาศและสัญลักษณ์

กลุ่มเป้าหมายคือวัยรุ่นถึงผู้ใหญ่ตอนต้น (16–30 ปี) ซึ่งเกี่ยวข้องโดยตรงกับประเด็นวิจัย เครื่องมือวิจัยได้แก่ (1) การเก็บและวิเคราะห์ความคิดเห็นผู้ชมจากการประเมินทั่วไป (Public Feedback) และ (2) การวิเคราะห์เนื้อหาความคิดเห็นออนไลน์ (Audience Comment Content Analysis) เพื่อสะท้อนการรับรู้และการตีความ ข้อมูลผู้ชมทั้งหมดที่ได้จากบริบทธรรมชาติถูกนำมาวิเคราะห์โดยไม่กำหนดจำนวนตายตัว โดยใช้หลักการ “ความอิ่มตัวของข้อมูล” (Data Saturation) เป็นเกณฑ์

ผลการวิจัยพบว่า การใช้ “ความเจ็บ” สัญลักษณ์ และบทสนทนาที่มีนัยซ่อนเร้นสามารถกระตุ้นให้ผู้ชมเกิดการสะท้อนคิดอย่างลึกซึ้งต่อความรัก ความคาดหวัง และการให้อภัยในครอบครัว ผู้ชมส่วนใหญ่ยืนยันว่าภาพยนตร์มีความสมจริงและสร้างความใกล้ชิดทางอารมณ์ นำไปสู่การตระหนักถึงปัญหาความเจ็บในครอบครัวในมิติที่ซับซ้อนกว่าเดิม การผสมผสานโครงสร้างการเล่าเรื่องหลายแบบเข้ากับบรรยากาศเชิงทดลองยังช่วยสร้างประสบการณ์ทางอารมณ์ที่เข้มข้น แม้ในกรอบของภาพยนตร์สั้น

องค์ความรู้ที่ได้คือ ภาพยนตร์สั้นแนวดราม่าไม่เพียงทำหน้าที่เพื่อความบันเทิง แต่ยังสามารถเป็นพื้นที่ปลอดภัยในการเปิดประเด็น สนทนา และสื่อสารทางอารมณ์ภายในครอบครัว อีกทั้งศิลปะภาพยนตร์ยังทำหน้าที่เป็นเครื่องมือทางสังคม และวัฒนธรรมที่ช่วยเยียวยาบาดแผลและสร้างความเข้าใจระหว่างรุ่น

สิ่งใหม่ที่ค้นพบคือ การใช้ “ความเจ็บ” ซึ่งมักถูกมองว่าเป็นข้อจำกัด สามารถทำหน้าที่เป็น “ภาษาใหม่” ในการสื่อสารเชิงอารมณ์ กระตุ้นการตีความที่ลึกซึ้ง ภาพยนตร์ยังเป็น “พื้นที่ปลอดภัย” ที่เปิดโอกาสให้ผู้ชมรุ่นใหม่ โดยเฉพาะวัยรุ่น และผู้ใหญ่ตอนต้น สะท้อนเสียงที่ถูกกดทับ ขณะเดียวกันผู้ชมบางส่วนยังเข้าใจมุมมองของแม่ แสดงให้เห็นว่าการเล่าเรื่องที่สมดุลสามารถสร้าง “สะพานทางอารมณ์” เชื่อมโยงเจเนอเรชันที่แตกต่างกัน นอกจากนี้ การผสมผสานโครงสร้างการเล่าเรื่องทั้งสามแบบเข้ากับภาพ เสียง และโทนเฉพาะ ยังช่วยสร้างประสบการณ์ทางอารมณ์ที่สมจริงและเข้มข้น สะท้อนว่านวัตกรรมด้านการเล่าเรื่องสามารถสร้างวิธีใหม่ในการสื่อสารประเด็นที่ละเอียดอ่อนในครอบครัวร่วมสมัย

โดยสรุป งานวิจัยนี้ไม่เพียงเติมเต็มช่องว่างในงานศึกษาครอบครัวไทยเชิงทฤษฎี แต่ยังเสนอแนวทางใหม่ในการใช้ ภาพยนตร์สั้นแนวดราม่าเป็นสื่อกลางเพื่อการเรียนรู้ การเยียวยา และการสร้างความเข้าใจร่วมกัน อีกทั้งยังเป็นตัวอย่างการใช้ ศิลปะภาพยนตร์เป็นเครื่องมือทางสังคมและวัฒนธรรมที่สามารถประยุกต์ได้ทั้งในแวดวงวิชาการและการสื่อสารสาธารณะ

คำสำคัญ: ภาพยนตร์สั้น ความสัมพันธ์แม่ลูก ความเจ็บในครอบครัว การเล่าเรื่องเพื่อเยียวยา

Abstract

This creative research project aims to explore and convey the complexities of contemporary Thai family relationships, with particular emphasis on the dynamic between mothers and adolescent children in a rapidly changing society shaped by globalization, digital technology, and shifting cultural values. Traditionally, Thai families served as the foundation of cultural, emotional, and social life, upholding values of filial piety, obedience, and hierarchical respect. Today, however, families face widening generational gaps in both thought and emotion, especially among Generation Z, who grew up valuing individual rights, questioning traditional authority, and using social media as a space for self-expression and identity formation. These factors have led to tensions between traditional notions of unconditional filial duty and emerging attitudes that stress equality and open emotional communication.

The research problem arises from the recognition that unbalanced expectations and the lack of emotional openness within families produce what can be termed “silence.” Here, silence does not merely denote the absence of sound but symbolizes repression, avoidance, and unresolved wounds in family life. While there have been sociological, psychological, and cultural studies of Thai families, there remains a lack of creative research in cinema that articulates intergenerational emotional struggles, particularly through short drama films, which possess the capacity to deliver condensed yet powerful emotional experiences.

The study has two main objectives: (1) to examine the process of writing a short film screenplay that reflects contemporary Thai family issues, particularly the mother–adolescent relationship; and (2) to produce a short drama film that communicates these complexities to audiences. The project adopts a creative-based research methodology, combining artistic production with academic analysis.

The research process began with an exploration of three narrative structures: the Joke Structure, the Three-Act Structure, and the Experimental Structure. These frameworks provided flexibility in shaping emotional rhythms, points of tension, and narrative progression, allowing the researcher to represent silence, conflict, and reconciliation in diverse ways. In addition, case studies of international films with comparable themes or atmospheres—*Tokyo Story* (1953), *Be With You* (2004), *Village Photobook* (2004), and *Still Walking* (2008)—were analyzed for insights into the use of symbolic communication and subtle emotional nuance.

The target audience was defined as adolescents and young adults aged 16–30, who are most directly engaged with the evolving norms of family life. Research tools included: (1) audience feedback gathered through general evaluations, and (2) audience comment content analysis from online platforms, used to examine both explicit responses and interpretative patterns. All audience feedback, expressed in a naturalistic context, was analyzed without a fixed sample size. Data adequacy was determined by the principle of data saturation, where analysis was considered sufficient once collected material became diverse enough and no new themes emerged.

Findings indicate that the use of silence, symbolic imagery, and subtextual dialogue in the screenplay and film successfully provoked deep audience reflection on themes of love, expectation, and forgiveness within families. Many viewers affirmed the emotional realism of the film and reported a heightened awareness of silence as a complex and layered phenomenon in family life. Moreover, the hybrid integration of multiple narrative structures with experimental atmospheres enriched the audience’s emotional experience, even within the limitations of the short film format.

The knowledge generated affirms that short drama films function not only as creative media for entertainment but also as safe spaces for dialogue, reflection, and emotional communication within families. The study demonstrates cinema’s potential as both a social and cultural tool, fostering empathy and healing intergenerational divides.

The novelty of this research lies in reframing silence—commonly regarded as a barrier to communication—as a “new language” of emotional expression that stimulates profound audience interpretation. The film further demonstrates its role as a “safe space” where younger audiences, particularly adolescents and young adults, can confront and articulate silenced experiences. At the same time, some

viewers were able to connect with the mother's perspective, showing that balanced storytelling can act as an "emotional bridge" across generations. Additionally, the integration of multiple narrative structures with distinctive visual, auditory, and tonal elements generated intense and realistic emotional experiences, underscoring how narrative innovation can effectively communicate sensitive and complex family issues.

In conclusion, this creative research project not only addresses gaps in theoretical studies of Thai families but also proposes a new approach to using short drama films as mediums for learning, healing, and fostering mutual understanding. It exemplifies how cinema can operate as a form of social and cultural practice, applicable both in academic contexts and in broader public communication.

Keywords: short film, mother-daughter relationship, family silence, narrative healing

1. บทนำ

ครอบครัวถือเป็นสถาบันพื้นฐานที่มีบทบาทสำคัญในการหล่อหลอมอัตลักษณ์ ค่านิยม และความสัมพันธ์ทางอารมณ์ของบุคคล โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสังคมไทย ครอบครัวมิได้เป็นเพียงหน่วยพื้นฐานของโครงสร้างสังคม แต่ยังทำหน้าที่เป็นรากฐานในการถ่ายทอดวัฒนธรรม ความกตัญญู และความรับผิดชอบต่อกัน อย่างไรก็ตาม การเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของบริบททางสังคม เศรษฐกิจ และเทคโนโลยี ได้สร้างความท้าทายต่อบทบาทและความสัมพันธ์ในครอบครัวไทย โดยเฉพาะความสัมพันธ์ระหว่างพ่อแม่และลูกในยุคดิจิทัล ซึ่งเต็มไปด้วยความแตกต่างด้านวิถีคิด ค่านิยม และรูปแบบการสื่อสาร (Bowman, 2013; Jenkins, 2006) ในมิติทางจิตวิทยาและสังคมวิทยา "ความเงียบ" ในครอบครัวมิใช่เพียงการไม่พูดหรือไม่สื่อสาร แต่เป็นสภาวะเชิงโครงสร้างที่สะท้อนความไม่สมดุลของอำนาจ ความคาดหวังที่กดทับ และการปิดกั้นทางอารมณ์ (Bruner, 1990) สภาวะนี้ก่อให้เกิดบาดแผลเชิงจิตใจที่ส่งผลต่อความสัมพันธ์และความเข้าใจระหว่างรุ่น และมักกลายเป็น "ช่องว่าง" ที่สืบทอดในครอบครัว

แม้งานศึกษาด้านครอบครัวไทยจำนวนหนึ่งจะให้ความสำคัญกับโครงสร้างและการเปลี่ยนแปลงทางสังคม แต่ยังมีข้อจำกัดในด้านการศึกษาความสัมพันธ์เชิงอารมณ์ระหว่างรุ่น โดยเฉพาะในมิติที่เกี่ยวข้องกับ "ความเงียบ" และช่องว่างทางการสื่อสาร ขณะเดียวกัน งานวิจัยด้านภาพยนตร์หรือสื่อสร้างสรรค์ในประเทศไทยยังมักเน้นที่การเล่าเรื่องเชิงบันเทิงมากกว่าการใช้ภาพยนตร์เป็นเครื่องมือทางวิชาการหรือการวิจัยเชิงสังคมวัฒนธรรม การใช้ศิลปะภาพยนตร์ โดยเฉพาะ "ภาพยนตร์สั้นแนวดราม่า" เป็นเครื่องมือการวิจัยเชิงสร้างสรรค์ (Creative-Based Research) จึงเป็นแนวทางที่ยังไม่ถูกสำรวจอย่างจริงจัง ทั้งที่มีศักยภาพสูงในการถ่ายทอดอารมณ์และสร้างความเข้าใจเชิงลึกต่อปัญหาครอบครัว (Lambert & Hessler, 2018) การวิจัยเชิงสร้างสรรค์เช่นนี้สามารถเติมเต็มช่องว่างขององค์ความรู้ด้านครอบครัวไทยและขยายขอบเขตของการวิจัยทางสังคมศาสตร์ไปสู่การประยุกต์ใช้ศิลปะการเล่าเรื่องในเชิงวัฒนธรรม

ประเด็นการศึกษาของงานวิจัยนี้มุ่งสำรวจ "ความเงียบและช่องว่างทางการสื่อสารในครอบครัวไทยร่วมสมัย โดยเฉพาะความสัมพันธ์ระหว่างแม่กับลูกวัยรุ่น" ในฐานะพื้นที่ของความขัดแย้งทางอารมณ์และคุณค่าระหว่างรุ่น โดยตั้งคำถามว่า:

- กระบวนการเขียนบทภาพยนตร์สั้นสามารถสะท้อนความซับซ้อนของความสัมพันธ์แม่-ลูกในครอบครัวไทยร่วมสมัยได้อย่างไร
- ภาพยนตร์สั้นแนวดราม่าสามารถทำหน้าที่เป็นเครื่องมือทางสังคมในการสร้างการตระหนักรู้และการเยียวยาความสัมพันธ์ในครอบครัวได้อย่างไร

2. วัตถุประสงค์การวิจัยสร้างสรรค์

2.1 ศึกษากระบวนการเขียนบทภาพยนตร์สั้นที่สะท้อนปัญหาครอบครัวในบริบทสังคมไทย โดยใช้ รูปแบบการเล่าเรื่องที่แตกต่างกัน ได้แก่ โครงสร้างสามองก์ (Three-Act Structure) โครงสร้างแบบตลก (The Joke Structure) และโครงสร้างทดลอง (Experimental Structure) ในฐานะ ตัวแปรต้น ที่มีผลต่อการถ่ายทอดปัญหาความสัมพันธ์ครอบครัวไทยร่วมสมัย

2.2 สร้างสรรค์ภาพยนตร์สั้นแนวตลกรำมา ที่ถ่ายทอดประเด็นความสัมพันธ์ระหว่างแม่กับลูกวัยรุ่นในครอบครัวไทย โดยทดลองฉายแก่กลุ่มเป้าหมายวัยรุ่นถึงวัยผู้ใหญ่ตอนต้น (อายุ 16-30 ปี) เพื่อศึกษาการตอบสนองทางอารมณ์ ความเข้าใจ และการตีความของผู้ชม ซึ่งถือเป็น ตัวแปรตาม ของการวิจัย

3. ขอบเขตของการศึกษา

3.1 สร้างสรรค์เป็นภาพยนตร์สั้นที่มีเนื้อหาความยาวไม่เกิน 30 นาที

3.2 พื้นที่การเก็บข้อมูลการแสดงความคิดเห็นจากผู้ชมออนไลน์ เฟซบุ๊ก และ ยูทูบเท่านั้น

3.3 ช่วงระยะเวลาการเก็บข้อมูลเป็นเวลา 1 สัปดาห์จากผู้ชมเพื่อนำมาวิเคราะห์

4. แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

4.1 การศึกษาวิจัยสร้างสรรค์นี้มีการศึกษาแนวคิด และทฤษฎี ดังต่อไปนี้

4.1.1. การศึกษาค้นคว้าโครงสร้างการเขียนบท ภาพยนตร์ในรูปแบบต่าง ๆ

การเขียนบทภาพยนตร์สั้นมีความยืดหยุ่นสูงในแง่ของการเล่าเรื่อง แต่สิ่งที่เป็นแกนกลางสำคัญคือ "โครงสร้างเรื่อง" ซึ่งทำหน้าที่กำหนดทิศทางและอารมณ์ของเรื่องอย่างเป็นระบบ โดยทั่วไปโครงสร้างมีหลากหลายรูปแบบ เช่น โครงสร้างแบบ "ตลก" (The Joke Structure) ที่เน้นจุดหักมุมโดยอาศัยการเปิดประเด็น (set-up) และการปิดประเด็น (payoff) อย่างชัดเจน โครงสร้างแบบสามองก์ (Three-Act Structure) ซึ่งแบ่งเนื้อหาออกเป็นตอนต้น กลาง และจบ เป็นรูปแบบที่คลาสสิกและเข้าใจง่าย (Field, 2005; McKee, 1997) และโครงสร้างแบบหนังทดลอง (Experimental) ซึ่งไม่ยึดติดกับโครงเรื่องตามขนบ แต่เน้นการสร้างอารมณ์ผ่านภาพ เสียง และภาษาศิลปะอย่างเสรี ทั้งนี้ การเลือกใช้โครงสร้างใดขึ้นอยู่กับเจตนารมณ์ทางศิลปะ และลักษณะของประสบการณ์ที่ผู้สร้างต้องการถ่ายทอดต่อผู้ชมภายในเวลาที่จำกัด (Bordwell & Thompson, 2013)

4.1.2. การศึกษาค้นคว้าองค์ประกอบในการเขียนบทภาพยนตร์ในแต่ละฉาก

การเขียนบทภาพยนตร์ในแต่ละฉากจำเป็นต้องอาศัยความเข้าใจในองค์ประกอบที่ช่วยขับเคลื่อนเรื่องราวให้ดำเนินไปอย่างมีพลัง องค์ประกอบเหล่านี้ได้แก่ การกำหนดเป้าหมายของฉากหนึ่ง ๆ บริบทเวลาและสถานที่ (Time & Space) การเปิดฉากที่น่าสนใจ ความยาวที่เหมาะสม การเขียนบทสนทนาให้สอดคล้องกับอารมณ์ การสื่อสารสาระของเรื่องอย่างค่อยเป็นค่อยไป ตลอดจนการเชื่อมโยงฉากอย่างมีจังหวะและความต่อเนื่อง การใช้ภาพแอ็กชันแทนคำบรรยาย การวางจังหวะของการดำเนินเรื่อง (Pacing) การสร้างแรงตึงเครียดทางอารมณ์ (Dramatic Tension) และความหมายซ่อนเร้น (Subtext) รวมถึงเทคนิคพิเศษ เช่น การตัดต่อแบบมองทาจ (Montage) การย้อนอดีต (Flashback) ตามพากย์เสียง (Voice-over) สิ่งเหล่านี้ทำให้ฉากไม่เพียงแต่เป็นหน่วยของเรื่องราว แต่ยังเป็นพื้นที่ของอารมณ์และความเปลี่ยนแปลงของตัวละครอย่างมีนัยสำคัญ (Wiwatsinudom, 2015)

4.1.3 การค้นคว้าข้อมูลอ้างอิง จากภาพยนตร์เรื่องต่าง ๆ ที่มีลักษณะคล้ายคลึงกัน

การศึกษาภาพยนตร์ที่มีบรรยากาศ (Mood & Tone) ใกล้เคียงกัน เป็นแนวทางสำคัญในการเข้าใจการเล่าเรื่องเชิงอารมณ์ โดยเฉพาะประเด็นเกี่ยวกับครอบครัว ความทรงจำ และความเปราะบาง ตัวอย่างภาพยนตร์เช่น เรื่อง Tokyo Story (1953) แสดงความห่างเหินระหว่างรุ่นในครอบครัวญี่ปุ่นยุคเปลี่ยนผ่าน เรื่อง Be With You (2004) ถ่ายทอดสายใยความรักข้ามพรมแดนแห่งความตาย และเรื่อง Still Walking (2008) ขุดลึกลงไปในความเจ็บปวดของครอบครัวที่เต็มไปด้วยบาดแผล

ทั้งหมดนี้ล้วนสะท้อนการเล่าเรื่องด้วยสายตา แววดา และบรรยากาศ มากกว่าคำพูด เป็นแนวทางสำคัญที่ผู้สร้างสามารถนำมาเป็นต้นแบบในการสร้างสรรค์งานภาพยนตร์ที่ต้องการสื่ออารมณ์อย่างลึกซึ้งและจริงใจ

4.1.4 สถาบันครอบครัวในสังคมไทย

สถาบันครอบครัวในสังคมไทยกำลังเผชิญกับการเปลี่ยนผ่านอย่างชัดเจน จากโครงสร้างครอบครัวขยายแบบดั้งเดิมสู่ความหลากหลายของรูปแบบและบทบาทสมาชิกครอบครัวในปัจจุบันจึงไม่สามารถนิยามได้ด้วยภาพอุดมคติอีกต่อไป หากแต่ ต้องทำความเข้าใจผ่านบริบททางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมที่เปลี่ยนแปลงไป ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อแนวทางการเล่าเรื่องในภาพยนตร์เกี่ยวกับครอบครัว โดยเฉพาะเมื่อต้องสะท้อนด้านที่ซับซ้อน บอบบาง หรือไม่สมบูรณ์ (Department of Mental Health, 2022)

4.1.5 ความรุนแรงเชิงอารมณ์ในครอบครัว

ความรุนแรงเชิงอารมณ์ในครอบครัวเป็นประเด็นที่ละเอียดอ่อนและมักถูกปิดซ่อนภายใต้ภาพของความรักหรือความกตัญญู เด็กที่เติบโตท่ามกลางการควบคุม กดทับ หรือถูกทอดทิ้งทางอารมณ์อาจเผชิญผลกระทบในระยะยาว การนำเสนอเรื่องเหล่านี้ผ่านภาพยนตร์จึงไม่ใช่เพียงการวิพากษ์บทบาทของพ่อแม่เท่านั้น แต่ยังเป็นการเปิดพื้นที่ให้ผู้ชมได้สำรวจความรู้สึกที่แท้จริงภายใต้กรอบของ “ความดี” ที่สังคมไทยมักสร้างขึ้นมา (National Institute of Mental Health, 2021)

4.1.6 บทบาทของโรงเรียนและครูในฐานะพื้นที่ทางสังคม

โรงเรียนและครูในพื้นที่ชนบทของไทยยังคงมีบทบาทมากกว่าการเป็นกลไกของระบบการศึกษา หากแต่ทำหน้าที่เป็นพื้นที่ทางวัฒนธรรมที่สำคัญ ครูไม่ได้เป็นเพียงผู้สอนวิชา แต่ยังเป็นผู้ถ่ายทอดคุณค่า เที่ยวยาจิตใจ และสานสัมพันธ์ระหว่างรุ่น ภาพยนตร์จึงสามารถใช้โรงเรียนเป็นฉากหลังของการเล่าเรื่องที่แสดงถึงความทรงจำ ความสัมพันธ์ และการเติบโตอย่างลึกซึ้ง (Rhucharoenpornpanich et al., 2010)

4.1.7 ทัศนคติทางจิตวิทยาที่เกี่ยวข้องกับความรักและการให้อภัยในครอบครัว

การให้อภัยในบริบทของครอบครัวไม่ใช่เพียงการ “ยกโทษ” หากแต่เป็นกระบวนการที่ต้องอาศัยความเข้าใจ ความกล้าหาญ และการยอมรับในความไม่สมบูรณ์ โดยเฉพาะในความสัมพันธ์แม่ลูก ซึ่งมักมีความคาดหวังแฝงอยู่ การเล่าเรื่องเกี่ยวกับการให้อภัยจึงมีนัยสำคัญไม่เพียงเชิงศีลธรรม แต่ยังเป็นการเปิดพื้นที่ให้มนุษย์ได้ฟื้นคืนความเป็นตัวเองภายใต้บริบทของความรักที่เต็มไปด้วยความคลุมเครือ (Fincham & Mayito, 2007)

4.1.8 ความทรงจำ วาทกรรม และอัตลักษณ์ในครอบครัว

ความทรงจำ วาทกรรม และอัตลักษณ์ของบุคคลมีความเชื่อมโยงกับครอบครัวในระดับลึก โดยเฉพาะในกรณีของเด็กที่เติบโตมากับบาดแผลหรือความไม่เข้าใจ ความทรงจำไม่ได้ปรากฏในรูปแบบของเหตุการณ์เท่านั้น แต่แฝงอยู่ในภาษา ความเงียบ และอารมณ์ที่ฝังลึก การถ่ายทอดประสบการณ์เช่นนี้ผ่านศิลปะจึงเป็นการช่วยให้บุคคลจัดระเบียบตัวตนใหม่ท่ามกลางแรงกดดันของสังคม (Radstone & Schwartz, 2006)

4.1.9 การใช้ศิลปะเป็นเครื่องมือในการเยียวยาและสะท้อนสังคม

ศิลปะ โดยเฉพาะภาพยนตร์และวรรณกรรม มีพลังในการเปิดพื้นที่เฝ้ายาความรู้สึก และสร้างบทสนทนาใหม่ในสังคม การเล่าเรื่องของความเปราะบาง ความเงียบ หรือความขัดแย้งในครอบครัว ไม่ได้เป็นเพียงการบอกเล่าความเจ็บปวดของบุคคล แต่ยังเป็นการเชื้อเชิญให้สังคมร่วมรับฟังและเคลื่อนตัวไปสู่การเปลี่ยนแปลงที่มีความเป็นมนุษย์มากขึ้น (Bennett, 2005)

4.1.10 บริบทสังคมไทยร่วมสมัย

สังคมไทยร่วมสมัยกำลังเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงทางโครงสร้าง ทั้งด้านเศรษฐกิจ เทคโนโลยี และค่านิยมทางสังคม โดยเฉพาะการเข้าถึงอินเทอร์เน็ตและสื่อออนไลน์ที่เปิดพื้นที่ให้เยาวชนรับแนวคิดใหม่แตกต่างจากสิ่งที่ถ่ายทอดในครอบครัวดั้งเดิม ขณะเดียวกัน การเปลี่ยนแปลงทางประชากรทำให้ครอบครัวไทยหลากหลายขึ้น เช่น ครอบครัวเดี่ยว พ่อแม่เลี้ยงเดี่ยว และครอบครัวกลุ่มความหลากหลายทางเพศ (LGBTQ+) ซึ่งสะท้อนความเปิดกว้างด้านอัตลักษณ์และบทบาททางเพศ ส่งผล

ให้ครอบครัวกลายเป็นพื้นที่ต่อรองทางอารมณ์และวัฒนธรรม โดยเฉพาะคนรุ่นใหม่ที่มีความสำคัญกับสิทธิ เสรีภาพ และการแสดงออก ภาพยนตร์จึงมีบทบาทสำคัญในการสะท้อนภาพครอบครัวไทยที่เปลี่ยนแปลง ทำทนายครอบครัวอำนาจเดิม และเรียกร้องความเข้าใจในความหลากหลายร่วมสมัย (Department of Mental Health, 2022; Harkness & Super, 1992)

4.1.11 การแบ่งลักษณะของบุคคล (Generation)

ในสังคมไทยร่วมสมัย ความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ เทคโนโลยี และวัฒนธรรม ส่งผลให้โครงสร้างครอบครัวและความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกภายในบ้านแปรผันตามอย่างมีนัยสำคัญ โดยเฉพาะการเข้ามาของเทคโนโลยีดิจิทัลและสื่อสังคมออนไลน์ ซึ่งเปิดโอกาสให้คนรุ่นใหม่ โดยเฉพาะกลุ่มเจนเนอเรชัน Z เข้าถึงข้อมูล แนวคิด และโลกทัศน์ใหม่ ๆ ที่ต่างไปจากค่านิยมเดิมที่ถ่ายทอดผ่านครอบครัว (Pew Research Center, 2015)

4.1.12 ความเปลี่ยนแปลงในครอบครัว

ในขณะเดียวกัน โลกทัศน์และการเปลี่ยนผ่านทางประชากร เช่น อัตราการเกิดที่ลดลง และการย้ายถิ่นสู่เมืองใหญ่ ยังทำให้โครงสร้างครอบครัวแบบดั้งเดิมอย่าง “ครอบครัวขยาย” ค่อย ๆ ถูกแทนที่ด้วย “ครอบครัวเดี่ยว” และรูปแบบทางเลือกอื่น ๆ ที่สะท้อนความหลากหลายและความยืดหยุ่นในบทบาททางเพศและอัตลักษณ์ รวมถึงครอบครัวที่นำโดยพ่อแม่เลี้ยงเดี่ยว ญาติ หรือกลุ่มความหลากหลายทางเพศ (LGBTQ+) (Office of Policy and Strategy, 2020)

4.1.13 สื่อสังคมออนไลน์กับการเปลี่ยนผ่านทัศนคติทางครอบครัว

ในยุคดิจิทัล สื่อสังคมออนไลน์ได้กลายเป็นพื้นที่ทางวัฒนธรรมที่เปิดโอกาสให้คนรุ่นใหม่ โดยเฉพาะ กลุ่มเจนเนอเรชัน Z ถ่ายทอดประสบการณ์ส่วนตัว โดยเฉพาะบาดแผลในครอบครัวผ่าน แพลตฟอร์มอย่าง “TikTok” และ “Twitter” ซึ่งนำไปสู่ความเชื่อมโยงทางอารมณ์ (emotional resonance) และการรวมตัวกันทางอารมณ์ (emotional collectivity) ที่ช่วยคลี่คลายความรู้สึกและตั้งคำถามต่อค่านิยมดั้งเดิม เช่น ความกตัญญูแบบไม่มีเงื่อนไข (Cheung, 2023) ปรากฏการณ์นี้ยังสะท้อนแนวโน้มใหม่เรื่องความสัมพันธ์ที่เท่าเทียมทางอารมณ์ (emotional reciprocity) ซึ่งคนรุ่นใหม่เรียกร้องการยืนยันและเคารพในตัวตนของตนเอง มากกว่าการยอมรับอำนาจแบบแนวดิ่งของพ่อแม่ (Farrell & Phungsoonthorn, 2020) การเล่าเรื่องในสื่อสังคมจึงไม่เพียงทำหน้าที่เป็นการบำบัดทางอารมณ์อย่างไม่เป็นทางการ แต่ยังสอดคล้องกับแนวคิด การบำบัดรักษาด้วยเรื่องเล่า (narrative medicine) ที่เน้นการฟังและเข้าใจความเจ็บปวดผ่านเรื่องเล่า (Charon, 2007) สื่อเหล่านี้จึงกลายเป็นเวทีที่ความเจ็บกลายเป็นเสียง และความเปราะบางกลายเป็นความกล้าหาญ สะท้อนถึงการต่อรองทางคุณค่าระหว่างรุ่นที่สามารถนำไปสู่การสร้างสรรคงานภาพยนตร์ที่สะท้อนอารมณ์ร่วมสมัยได้อย่างลึกซึ้ง

4.1.14 ทัศนคติใหม่ของคนรุ่นใหม่ต่อพ่อแม่

คนรุ่นใหม่ โดยเฉพาะกลุ่มเจนเนอเรชัน Z เติบโตท่ามกลางบริบทที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ทั้งด้านเทคโนโลยี เศรษฐกิจ และวัฒนธรรม พร้อมกับแนวคิดเรื่องสิทธิมนุษยชน เสรีภาพส่วนบุคคล และการแสดงออกอย่างเสรี (Ipsos, 2024) ส่งผลให้ทัศนคติต่อครอบครัวเปลี่ยนไปจากค่านิยมแบบเดิม โดยเน้นความเข้าใจ ความรับผิดชอบทางอารมณ์ และการมีพื้นที่ในการสื่อสารความรู้สึกมากกว่าการยึดติดกับบทบาทหรือหน้าที่ในระบบครอบครัวแนวดิ่ง (Farrell & Phungsoonthorn, 2020) แนวโน้มสำคัญที่สะท้อนความเปลี่ยนแปลงนี้คือการตั้งคำถามต่อ “ความกตัญญูแบบไม่มีเงื่อนไข” ซึ่งเคยเป็นรากฐานสำคัญในวัฒนธรรมไทย และนำไปสู่ความขัดแย้งระหว่างรุ่นที่แสดงออกผ่านพฤติกรรม เจ็บงัน หรือพื้นที่ออนไลน์ เช่น “ตีกตอก” และ “ทวิตเตอร์” กลายเป็นวาทกรรมสาธารณะในการเรียกร้องความเข้าใจใหม่ต่อบทบาทของพ่อแม่และครอบครัวร่วมสมัย ซึ่งมีความสำคัญต่อการสร้างภาพยนตร์ที่ต้องการถ่ายทอดความจริงทางอารมณ์และสร้างบทสนทนาใหม่ระหว่างรุ่นอย่างเท่าเทียม

ความหมาย “ครอบครัว” ร่วมสมัยมิได้ถูกจำกัดไว้เพียงพื้นที่ของการเลี้ยงดู แต่ยังเป็นพื้นที่ที่เต็มไปด้วยการต่อรองทางอารมณ์ วัฒนธรรม และอัตลักษณ์ โดยเฉพาะในกลุ่มคนรุ่นใหม่ที่มีความสำคัญกับสิทธิ เสรีภาพ และการเคารพในความแตกต่างของกันและกัน พวกเขาเริ่มตั้งคำถามกับบทบาทของพ่อแม่ และแสดงออกถึง “เสียงของตน” ผ่านทั้งการสื่อสารภายในบ้านและพื้นที่ออนไลน์ (Giroux, 2002)

4.2 การประยุกต์ใช้แนวคิดและทฤษฎีในการศึกษา

การศึกษาวิจัยสร้างสรรค์ครั้งนี้ได้เพียงนำเสนอการเขียนบทภาพยนตร์สั้นเชิงดราม่าที่สะท้อนความสัมพันธ์ครอบครัวไทยร่วมสมัย หากยังบูรณาการแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องทั้งหมด เพื่อเป็นกรอบแนวทางทั้งเชิงเนื้อหาและเชิงวิธีวิทยา โดยมีการประยุกต์ใช้ดังต่อไปนี้

4.2.1 แนวคิดโครงสร้างการเขียนบทภาพยนตร์ ใช้เป็น กรอบหลักในการออกแบบโครงเรื่อง โดยอาศัยโครงสร้างสามองก์ โครงสร้างแบบตลก และโครงสร้างเชิงทดลอง เพื่อเปรียบเทียบและคัดเลือกแนวทางที่เหมาะสมต่อการนำเสนอความซับซ้อนทางอารมณ์ของครอบครัวไทย

4.2.2 แนวคิดองค์ประกอบการเขียนบทในแต่ละฉาก ถูกนำมาใช้เป็น เครื่องมือกำกับการสร้างสรรค์ฉาก เช่น การกำหนดวัตถุประสงค์ของฉาก การใช้บทสนทนา การวางจังหวะเรื่อง (pacing) และการสอดแทรกความหมายเชิงสัญลักษณ์ เพื่อสร้างความลุ่มลึกและการเปลี่ยนแปลงทางอารมณ์ของตัวละคร

4.2.3 การศึกษาเปรียบเทียบภาพยนตร์ต้นแบบ ใช้เป็น แหล่งอ้างอิงเชิงกรณีศึกษา เพื่อวิเคราะห์แนวทางการสร้างบรรยากาศ (mood & tone) ที่สามารถถ่ายทอดความทรงจำ ความเจ็บ และความสัมพันธ์ในครอบครัวได้อย่างมีพลัง และถูกนำมาเป็นต้นแบบเชิงศิลปะสำหรับการออกแบบภาพยนตร์สั้น

4.2.4 แนวคิดเกี่ยวกับสถาบันครอบครัวไทย ทำหน้าที่เป็น กรอบสังคมวิทยา ช่วยให้เข้าใจการเปลี่ยนผ่านของครอบครัวไทยจากครอบครัวขยายสู่ครอบครัวเดี่ยว ตลอดจนความหลากหลายทางอัตลักษณ์ ซึ่งถูกสะท้อนผ่านการสร้างตัวละครและสถานการณ์ในภาพยนตร์

4.2.5 แนวคิดเกี่ยวกับความรุนแรงเชิงอารมณ์ ใช้เป็น กรอบทางจิตวิทยาสังคม เพื่ออธิบายการกดทับ ความเจ็บ และการทอดทิ้งทางอารมณ์ในครอบครัว ซึ่งเป็นแกนกลางของความขัดแย้งในภาพยนตร์ และช่วยกำหนดโทนการเล่าเรื่องที่เน้นความเปราะบาง

4.2.6 บทบาทโรงเรียนและครู ไม่ใช่เป็นประเด็นหลัก แต่ถูกใช้เป็นกรอบเสริมเพื่อสร้างบริบททางสังคมที่ถ่ายทอดคุณค่าระหว่าง ครู ผู้ปกครอง และนักเรียน ผ่านการออกแบบฉากหรือบรรยากาศในเรื่อง

4.2.7 ทฤษฎีทางจิตวิทยาเกี่ยวกับความรักและการให้อภัย นำมาใช้เป็น กรอบอธิบายพัฒนาการเชิงอารมณ์ของตัวละคร โดยเฉพาะประเด็นความคาดหวัง การยกโทษ และการฟื้นฟูความสัมพันธ์ระหว่างแม่และลูก

4.2.8 แนวคิดเรื่องความทรงจำ วาทกรรม และอัตลักษณ์ นำมาใช้เพื่อ ขยายความเข้าใจในมิติของความทรงจำที่ซ่อนอยู่ และวาทกรรมในครอบครัวที่ปรากฏผ่านความเจ็บและการปฏิสัมพันธ์เชิงสัญลักษณ์ในบทภาพยนตร์

4.2.9 ศิลปะเพื่อการเยียวยาและสะท้อนสังคม ทำหน้าที่เป็น กรอบเชิงศิลปะและสังคมวิทยา เพื่อวางบทบาทของภาพยนตร์สั้นให้เป็นมากกว่าสื่อบันเทิง แต่เป็นพื้นที่สำหรับการเยียวยา สร้างการรับฟัง และการตั้งคำถามทางสังคม

4.2.10. บริบทสังคมไทยร่วมสมัย นำมาใช้เป็น กรอบบริบทเชิงโครงสร้าง เพื่ออธิบายความเปลี่ยนแปลงของครอบครัวไทยในยุคโลกาภิวัตน์และดิจิทัล ซึ่งช่วยให้การเล่าเรื่องสอดคล้องกับสถานการณ์จริงและผู้ชมร่วมสมัย

4.2.11 การแบ่งเจนเนอเรชัน ใช้เพื่อวิเคราะห์ความแตกต่างทางคุณค่าและโลกทัศน์ ระหว่างคนรุ่นพ่อแม่กับ เจเนอเรชัน Z โดยสะท้อนผ่านความขัดแย้งและการสื่อสารที่ไม่ลงรอยในเรื่อง

4.2.12 ความเปลี่ยนแปลงในครอบครัว ทำหน้าที่เป็น ข้อมูลเชิงสังคมวิทยาเสริม เพื่อแสดงถึงความหลากหลายของโครงสร้างครอบครัวไทยร่วมสมัย และเป็นพื้นฐานในการสร้างตัวละครที่มีความสมจริง

4.2.13 สื่อสังคมออนไลน์และทัศนคติครอบครัว นำมาใช้เป็น กรอบร่วมสมัยในการอธิบายพื้นที่การสื่อสารของคนรุ่นใหม่ ซึ่งช่วยขยายมิติของเรื่องราวไปสู่โลกดิจิทัล และสะท้อนความขัดแย้งเชิงคุณค่าที่เกิดขึ้นในยุคออนไลน์

4.2.14 ทศนคติใหม่ของคนรุ่นใหม่ต่อพ่อแม่ นำมาใช้เป็น กรอบวิเคราะห์เชิงค่านิยม เพื่ออธิบายการตั้งคำถามใหม่ ต่อบทบาทพ่อแม่และการเรียกร้องความเท่าเทียมทางอารมณ์ ซึ่งเป็นหัวใจสำคัญของการเล่าเรื่องที่ต้องการสะท้อนเสียงของ เจเนอเรชัน แซด (Generation Z)

5. ระเบียบวิธีวิจัย

5.1 รูปแบบการวิจัย การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสร้างสรรค์ (Creative Research) โดยอิงแนวคิด Practice-based Research ที่เน้นการสร้างองค์ความรู้ใหม่ผ่านการปฏิบัติจริงในกระบวนการผลิตภาพยนตร์สั้นแนวดรามา ผลลัพธ์ของการวิจัยไม่เพียงอยู่ที่ตัวภาพยนตร์ที่สร้างขึ้น แต่ยังอยู่ที่กระบวนการผลิตและการสะท้อนกลับ (reflection) จากผู้ชมที่ได้รับชมผลงาน โดยการศึกษาครั้งนี้แบ่งออกเป็นสองส่วนสำคัญ ได้แก่ การศึกษาค้นคว้าและกระบวนการสร้างสรรค์ภาพยนตร์สั้น ใช้วิธีการบันทึกภาคสนามเชิงปฏิบัติ (Practice Log/Research Diary) ใช้สำหรับบันทึกขั้นตอนการสร้างสรรค์ภาพยนตร์ ตั้งแต่การพัฒนาแนวคิด คัดค้นประเด็นสำคัญของเรื่องสู่การเขียนบท ไปจนถึงการถ่ายทำ การตัดต่อ และการบันทึกเสียง แบ่งออกเป็น 2 ส่วน ดังนี้:

ส่วนที่ 1 ข้อมูลจากกระบวนการสร้างสรรค์ภาพยนตร์ ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับครอบครัว ความรัก การให้อภัย และการเล่าเรื่องในภาพยนตร์ รวมถึงการวิเคราะห์ภาพยนตร์อ้างอิงที่มีเนื้อหาและระดับอารมณ์ใกล้เคียง (เช่น Tokyo Story (1953), Still Walking (2008), Be With You (2004)) ก่อนนำผลการศึกษามาพัฒนาเป็น ความคิดหลักของเรื่อง โครงสร้างการเล่าเรื่อง โครงเรื่องขยาย บทภาพยนตร์ และบทภาพ

ส่วนที่ 2 การเข้าสู่ขั้นตอนการผลิตภาพยนตร์ ได้แก่ (1) Pre-production: คัดเลือกทีมงาน นักแสดง และสถานที่ถ่ายทำ (2) Production: การถ่ายทำภาพยนตร์ตามบทและแนวทางศิลปะที่กำหนด (3) Post-production: การตัดต่อภาพยนตร์ การพากย์เสียง การออกแบบเสียงดนตรีประกอบ และไตเติล

5.2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

5.2.1 ประชากร (Population): ผู้ชมภาพยนตร์สั้นทั่วไปที่เข้าถึงผ่านแพลตฟอร์มออนไลน์ ได้แก่ Facebook และ YouTube

5.2.2 กลุ่มตัวอย่าง (Sample): ข้อความแสดงความคิดเห็นที่ผู้ชมโพสต์ไว้ใต้คลิปภาพยนตร์สั้น

5.2.3 วิธีการเลือกตัวอย่าง: ใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยคัดเลือกเฉพาะความคิดเห็นที่สะท้อนการรับรู้ การตีความ และประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาของภาพยนตร์ (เช่น มุมมองต่อความสัมพันธ์แม่ ลูก ความรู้สึกสะท้อนใจ การให้อภัย หรือความหมายของครอบครัว) ข้อความที่ไม่เกี่ยวข้อง เช่น สแปมหรือโฆษณาจะถูกตัดออก

5.2.4 ขนาดกลุ่มตัวอย่างและการเก็บข้อมูล การเก็บข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้มุ่งเน้นการรวบรวมความคิดเห็นของผู้ชมที่เกิดขึ้นจริงหลังจากเริ่มการเผยแพร่ภาพยนตร์สั้นผ่านสื่อออนไลน์ ได้แก่ เฟซบุ๊ก และ ยูทูบ เท่านั้น ในช่วงระยะเวลา 1 สัปดาห์เนื่องจากมีเวลาจำกัด โดยนำความคิดเห็นทั้งหมดที่ผู้ชมได้แสดงออกมาในบริบทธรรมชาติ (naturalistic context) มาทำการวิเคราะห์โดยไม่กำหนดจำนวนแน่นอน ทั้งนี้ การพิจารณาความเพียงพอของข้อมูลจะใช้หลักการ ความอิ่มตัวของข้อมูล (data saturation) กล่าวคือ เมื่อข้อมูลที่รวบรวมได้มีความหลากหลายเพียงพอและไม่ก่อให้เกิดประเด็นใหม่เพิ่มเติม จึงถือว่ามีความสมบูรณ์สำหรับการวิเคราะห์เชิงคุณภาพ

5.3 เครื่องมือวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย:

5.3.1 แบบบันทึกข้อมูลความคิดเห็นผู้ชม ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเพื่อใช้จัดเก็บและจัดหมวดหมู่ข้อความจากแพลตฟอร์มออนไลน์

5.3.2 กรอบการวิเคราะห์เนื้อหาเชิงคุณภาพ (Qualitative Content Analysis Framework) โดยกำหนดหมวดหมู่เบื้องต้น เช่น (1) ความรู้สึกทางอารมณ์ (Emotional Response) (2) การเชื่อมโยงกับประสบการณ์จริง (Personal Connection) (3) การสะท้อนมุมมองต่อความสัมพันธ์ครอบครัว (Family Relationship Reflection) และ (4) มุมมองต่อประเด็นทางสังคม (Social Commentary)

5.3.3 ข้อมูลจากความคิดเห็นผู้ชม หลังการเผยแพร่ภาพยนตร์สั้นผ่าน “เฟซบุ๊ก” และ “ยูทูบ” ผู้วิจัยเก็บรวบรวมความคิดเห็นผู้ชมที่โพสต์ในช่วงเวลา 1 สัปดาห์แรก หลังเผยแพร่โดยใช้วิธีคัดกรองข้อความที่ไม่เกี่ยวข้องออก และบันทึกข้อมูลเข้าสู่แบบบันทึกข้อมูลความคิดเห็นผู้ชม

5.4 การวิเคราะห์ข้อมูล ข้อมูลที่ได้จากความคิดเห็นของผู้ชมจะถูกนำมาวิเคราะห์โดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และการวิเคราะห์เชิงธีม (Thematic Analysis) เพื่อจำแนกประเด็นสำคัญ เช่น ความซาบซึ้งและความสะเทือนใจต่อบทบาทของตัวละคร การสะท้อนปัญหาความเจ็บในครอบครัว การมองเห็นคุณค่าทางศิลปะและสังคมของภาพยนตร์ ตลอดจนเสียงสะท้อนเกี่ยวกับประเด็นความสัมพันธ์แม่-ลูกในบริบทครอบครัวไทยร่วมสมัย

5.5 ความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย ระเบียบวิธีวิจัยที่กำหนดนี้มุ่งตอบสนองต่อวัตถุประสงค์การวิจัยทั้งสองข้อ ได้แก่

5.5.1 การศึกษากระบวนการเขียนบทและสร้างภาพยนตร์สั้นที่สะท้อนปัญหาครอบครัวในบริบทสังคมไทย

5.5.2 การสร้างสรรค์ภาพยนตร์สั้นแนวรามาที่นำเสนอความสัมพันธ์ระหว่างแม่กับลูก และการวิเคราะห์การตอบสนองของผู้ชม เพื่อสกัดองค์ความรู้ใหม่ด้านการเล่าเรื่องและศิลปะการสื่อสารทางภาพยนตร์

5.6 การประเมินผล การประเมินผลการวิจัยสร้างสรรค์ครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสะท้อนถึงคุณค่าทางศิลปะของผลงานภาพยนตร์สั้น และผลกระทบต่อผู้ชมในเชิงอารมณ์และสังคม โดยใช้วิธีการดังต่อไปนี้

5.6.1 การประเมินผลจากผู้ชมทั่วไป หลังจากเผยแพร่ภาพยนตร์สั้นผ่านสื่อสังคมออนไลน์ ได้แก่ เฟซบุ๊ก และ ยูทูบ ในช่วงระยะเวลา 1 สัปดาห์ โดยการรวบรวมความคิดเห็นของผู้ชมในบริบทธรรมชาติ (Naturalistic Context) ซึ่งเป็นการสะท้อนทัศนคติที่เกิดขึ้นจริง ไม่ผ่านการชี้นำหรือควบคุม ผลลัพธ์ที่ได้ครอบคลุมปฏิภานในมิติของอารมณ์ ความเข้าใจเชิงเนื้อหา และการตีความส่วนบุคคลต่อประเด็นความสัมพันธ์แม่-ลูก และความเจ็บที่เกิดขึ้นภายในครอบครัวไทยร่วมสมัย

5.6.2 การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา ความคิดเห็นของผู้ชมถูกนำมาวิเคราะห์ด้วยวิธีการ วิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) เพื่อระบุคำสำคัญ (keywords) และรูปแบบการใช้ภาษาที่สะท้อนทัศนคติที่ซับซ้อนหรือแตกต่างกัน จากนั้นใช้ การวิเคราะห์เชิงประเด็นสาระสำคัญ (Thematic Analysis) เพื่อจำแนกและจัดหมวดหมู่ข้อมูลออกเป็นธีมหลัก ตัวอย่างเช่น

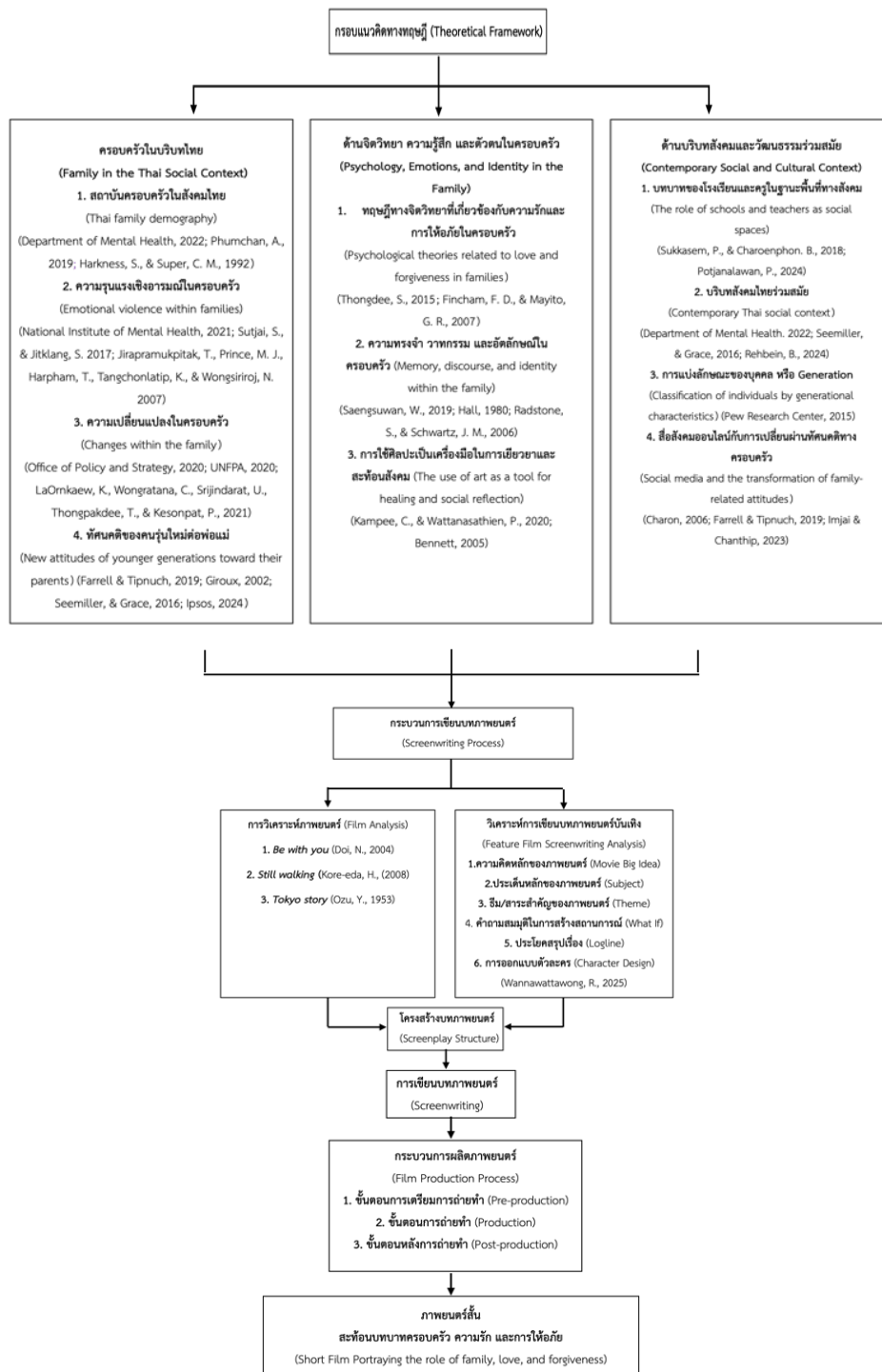
- ความซาบซึ้งและสะเทือนใจต่อสายสัมพันธ์ของตัวละคร
- การสะท้อนบาดแผลหรือความเจ็บปวดจาก “ความเจ็บ” ในครอบครัว
- การสะท้อนตัวตนและประสบการณ์ส่วนตัวของผู้ชมผ่านเรื่องราวในภาพยนตร์
- การตีความและวิพากษ์บทบาทของตัวละครในมิติความเป็นจริงทางสังคม
- การยกย่องคุณค่าด้านศิลปะ เทคนิคภาพยนตร์ และการใช้สัญลักษณ์
- การแสดงทัศนะต่อความแปลกใหม่หรือความกล้าหาญในการนำเสนอเรื่องราว

5.6.3 การเชื่อมโยงผลการประเมินกับวัตถุประสงค์การวิจัย ผลการวิเคราะห์ถูกนำไปเปรียบเทียบกับวัตถุประสงค์การวิจัย เพื่อประเมินว่า ภาพยนตร์สั้นสามารถบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้หรือไม่ กล่าวคือ

- ในมิติการสื่อสารเชิงอารมณ์: ตรวจสอบว่าผู้ชมสามารถรับรู้และเกิดการสะเทือนใจจากประเด็นความสัมพันธ์แม่-ลูกและความเจ็บในครอบครัว
- ในมิติการสร้างสรรค์เชิงศิลปะ: ตรวจสอบว่าภาพยนตร์สั้นสามารถนำเสนอเทคนิคการเล่าเรื่อง โครงสร้าง และการใช้สัญลักษณ์เพื่อสร้างอารมณ์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ
- ในมิติการสะท้อนสังคม: ตรวจสอบว่าผู้ชมสามารถเชื่อมโยงประเด็นในภาพยนตร์เข้ากับชีวิตจริงและสังคมไทยร่วมสมัยได้

6. กรอบแนวคิดในการวิจัย

กรอบแนวคิดในการวิจัย มีขั้นตอน ดังต่อไปนี้

รูปที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

Figure 1 Conceptual Framework

7. ผลการวิจัยหรือการศึกษา

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษากระบวนการเขียนบทภาพยนตร์สั้นที่สะท้อนปัญหาครอบครัวในสังคมไทยร่วมสมัย โดยเฉพาะประเด็นความสัมพันธ์ระหว่างแม่กับลูกวัยรุ่น และ (2) ผลิตรายการสั้นแนวรามาเพื่อถ่ายทอดปัญหาและความซับซ้อนดังกล่าวต่อผู้ชม

7.1 เพื่อศึกษากระบวนการเขียนบทภาพยนตร์สั้นที่สะท้อนปัญหาครอบครัวในบริบทสังคมไทยร่วมสมัย

การสร้างสคริปต์ภาพยนตร์สั้นเริ่มจากการออกแบบเรื่องราว (Story) โดยใช้แนวคิดทางจิตวิทยาและสังคมมาเป็นองค์ประกอบหลักในการบูรณาการ เพื่อออกแบบตัวละคร โครงเรื่อง สถานการณ์ และปฏิสัมพันธ์ในครอบครัวให้มีความลึกซึ้งสมจริง และสะท้อนพลวัตของครอบครัวไทยยุคปัจจุบัน โดยเฉพาะในมิติของความเจ็บ ความคาดหวัง และความรักที่มากเกินไป ซึ่งองค์ประกอบหลักที่นำมาบูรณาการได้แก่:

7.1.1 ความผูกพันของตัวละครในครอบครัว โดยเน้นว่าความสัมพันธ์ระหว่างตัวละครที่มีบทบาทเป็นลูก หรือ บทบาทที่เป็นพ่อหรือแม่ (ซึ่งส่วนใหญ่มักเป็นแม่) เนื่องจากในช่วงวัยเยาว์เด็กมีผลอย่างลึกซึ้งต่อรูปแบบความสัมพันธ์ในอนาคต หากเด็กได้รับการตอบสนองทางอารมณ์อย่างต่อเนื่องและมั่นคง เขาจะเติบโตด้วย “ความผูกพันแบบปลอดภัย” (secure attachment) ซึ่งนำไปสู่การมีความมั่นใจในตนเองและความสามารถในการสร้างความสัมพันธ์เชิงบวกกับผู้อื่นในทางกลับกัน หากเด็กเติบโตภายใต้การเลี้ยงดูที่ไม่สม่ำเสมอ เช่น พ่อแม่ตอบสนองทางอารมณ์อย่างล่าช้า หรือไม่สนใจความรู้สึกของลูก ความรักที่มีเงื่อนไข หรือใช้การตำหนิและกดดันเป็นเครื่องมือ เด็กจะพัฒนา “ความผูกพันแบบไม่ปลอดภัย” (insecure attachment) ซึ่งมีหลายรูปแบบ เช่น แบบวิตกกังวล แบบหลีกเลี่ยง หรือแบบสับสน ซึ่งล้วนแต่ส่งผลให้เด็กไม่สามารถไว้วางใจผู้อื่นได้เต็มที่ มีปัญหาในการสื่อสารความรู้สึก และมักเก็บความเจ็บปวดไว้ภายใน

7.1.2 ระบบครอบครัว การสร้างตัวละครให้อยู่ในระบบครอบครัวซึ่งครอบครัวไม่ใช่เพียงกลุ่มบุคคลที่อยู่ร่วมกันเท่านั้น แต่เป็น “ระบบ” ที่สมาชิกแต่ละคนมีบทบาทที่เชื่อมโยงซึ่งกันและกัน ความผิดปกติหรือความขัดแย้งของสมาชิกคนใดคนหนึ่ง มักเป็นผลมาจากความไม่สมดุลในระบบครอบครัวทั้งหมด กลายเป็นความสั่นสะเทือนต่อระบบเดิมที่เน้นความเจ็บและภาพลักษณ์เพื่อเปิดพื้นที่ใหม่ของการสื่อสารอย่างแท้จริง

7.1.3 การบำบัดด้วยเรื่องเล่า การออกแบบตัวละครให้เล่าเรื่องชีวิตของตนเอง (self-narration) จะเป็นเครื่องมือที่ช่วยให้ตัวละครสามารถจัดระเบียบความรู้สึก เข้าใจบาดแผล และสร้างความหมายใหม่ให้กับประสบการณ์ที่เคยเจ็บปวด ในบริบทนี้ การเล่าเรื่องไม่ได้เป็นเพียงการถ่ายทอดเหตุการณ์ แต่ยังเป็นกระบวนการเยียวยาทางจิตใจด้วย

7.1.4 ทศนคติของคนยุคเจน Z การสร้างตัวละครให้อยู่ในบริบทสังคมไทยร่วมสมัย เป็นกลุ่มคนยุคเจน Z เติบโตมาพร้อมกับการเข้าถึงข้อมูลและการแสดงออกทางอารมณ์อย่างเสรีผ่านสื่อสังคม ทศนคติของพวกเขาต่อ “พ่อแม่” และ “ครอบครัว” จึงเปลี่ยนแปลงจากรุ่นก่อนอย่างมีนัยสำคัญ ลักษณะตัวละครเจน Z ไม่ยอมรับแนวคิดที่ว่า “ความเป็นพ่อแม่คืออภิสิทธิ์ที่ต้องได้รับความเคารพโดยไม่มีเงื่อนไข” อีกต่อไป พวกเขาเห็นว่าการเป็นพ่อแม่ไม่ได้ให้สิทธิในการควบคุมอารมณ์หรือความคิดของลูก หากปราศจาก “ความรับผิดชอบทางอารมณ์” ที่เท่าเทียมกันกับบทบาทการเลี้ยงดูทางกายภาพ ทศนคตินี้ไม่ได้เกิดจากการ “เนรคุณ” หากแต่คือการเรียกร้องความสัมพันธ์แบบมีความหมาย ที่ยอมรับทั้งความรู้สึก ความผิดพลาด และสิทธิในการพูดของลูก

7.1.5 การค้นคว้าข้อมูลอ้างอิงจากภาพยนตร์เรื่องต่าง ๆ ภาพยนตร์สั้นนี้ ได้ศึกษาวิเคราะห์จากภาพยนตร์ต้นแบบพบว่าที่มีลักษณะร่วมทาง อารมณ์พลิกผัน (Emotional Turning Point) ที่ช่วยสร้างความเข้มข้นของภาพยนตร์ สามารถสรุปเป็นตารางได้ดังนี้

ตารางที่ 1 การเปรียบเทียบ: อารมณ์พลิกผัน ที่ได้รับอิทธิพลจากภาพยนตร์ต้นแบบ

Table 1 Comparison: Emotional Turning Points Influenced by Reference Films

ลำดับที่ No.	ภาพยนตร์ต้นแบบ (Reference Films)	ให้อารมณ์พลิกผันร่วม (Sharing the Same Emotional Turning Points)	การนำมาใช้ในภาพยนตร์สั้น "แม่ฉันคนดีที่ ๑" (Application in the short film "My Mom is the One")
1	Tokyo Story (Ozu, Y. 1953)	- ช่วงหลังการเสียชีวิตของแม่ เมื่อลูกหลานแยกย้าย เหลือเพียงความเงียบอันสะท้อนใจ จุดเปลี่ยนเกิดจากสิ่งที่ ไม่ได้พูด - After the mother's death, when the children go their separate ways, only a haunting silence remains. The turning point arises from what is left unsaid.	- ฉากลูกสาวเปิดเผยความรู้สึกกับเวทีโรงเรียน หลังความเงียบระหว่างแม่ลูกตลอดเรื่อง คือ การเปลี่ยนผ่านทางอารมณ์แบบ "เงียบแต่ กระแทกความรู้สึก" - The scene where the daughter expresses her emotions on the school stage, following the prolonged silence between mother and daughter throughout the film, marks an emotional shift that is "silent yet deeply striking."
2	Still Walking (Kore-eda, H. 2008)	- การพูดคุยธรรมดาในบ้านที่กลายเป็นช่องทางแสดงความเสียใจ ความคับข้อง และความสัมพันธ์ในครอบครัว - Ordinary conversations at home become a channel to express grief, frustration, and family relationships.	- จุดเปลี่ยนเกิดจากการระบายของลูกซึ่งไม่ใช่คำพูดสลับๆ แต่ค่อย ๆ ปลดปล่อยอารมณ์ภายใน ผ่านการแสดงออกที่ซื่อและตรง - The turning point comes from the child's expression not in pretentious words, but through a gradual unlocking of inner emotions with sincere and straightforward expression.
3	Be With You (Doi, N. 2004)	- การกลับมาของแม่ในช่วงฤดูฝน พร้อมความทรงจำอบอุ่น-เศร้าสร้อยที่ค่อย ๆ เปิดเผยเรื่องราวจริง - The mother's return during the rainy season brings with it warm yet sorrowful memories that slowly unveil the true story.	- อารมณ์ของภาพยนตร์สั้นสะท้อนความทรงจำที่ฝังลึกในครอบครัว ใช้ดนตรี ภาพ และแสง สร้างอารมณ์ที่โอบรับความรู้สึกสูญเสีย/ความไม่เข้าใจอย่างอ่อนโยน - The mood of the short film reflects deeply rooted family memories, using music, visuals, and lighting to gently embrace feelings of loss and misunderstanding.

การเขียนบทภาพยนตร์สั้นให้มีพลังในการสื่อสาร ไม่ได้เกิดขึ้นจากเพียงการเล่าเรื่องเท่านั้น แต่ต้องมีกระบวนการคิดเชิงระบบที่ประกอบด้วยการกำหนดแนวคิดหลัก การสร้างแก่นเรื่อง การออกแบบตัวละคร และการใช้โครงสร้างบทที่ชัดเจน เพื่อสะท้อน "ความจริง" ทางสังคมด้วย "ภาษาของภาพยนตร์" โดยเฉพาะในประเด็นละเอียดอ่อนอย่าง ความสัมพันธ์ในครอบครัวไทย ซึ่งมีมิติทั้งวัฒนธรรม อารมณ์ และบทบาทเชิงอำนาจซ่อนอยู่ ดังนั้นการเขียนบทภาพยนตร์สั้นที่สะท้อนปัญหาครอบครัวในบริบทสังคมไทยนี้ มีกระบวนการศึกษาตามขั้นตอนดังนี้ (Wiwatsinudom, 2015)

7.1.6 ความคิดหลักของภาพยนตร์ (Movie Big Idea) ความคิดหลักของภาพยนตร์คือ การเป็นพ่อแม่ ไม่ได้แปลว่าเป็นผู้มีอิทธิพลในความรักโดยไม่ต้องรับผิดชอบในความรู้สึกของลูก ซึ่งแนวคิดหลัก (Big Idea) นี้ตั้งต้นจากการตั้งคำถามต่อค่านิยมของครอบครัวไทยแบบดั้งเดิมที่ให้ความสำคัญกับ "การกตัญญู" อย่างไม่มีเงื่อนไข ภาพยนตร์สั้นเรื่องนี้จึงชวนผู้ชมตั้งคำถามว่า ความรักในครอบครัวควรถูกยกย่องเพราะหน้าที่ หรือควรถูกตั้งคำถามเมื่อมันเจ็บปวดเกินกว่าที่จะเงียบเฉย

7.1.7 ประเด็นหลักของภาพยนตร์ (Subject) ประเด็นหลักของภาพยนตร์คือ ความสัมพันธ์ระหว่างพ่อแม่กับลูกวัยรุ่น Z ในครอบครัวไทย ที่เต็มไปด้วยความคาดหวัง ความเจ็บ และความเข้าใจที่ไม่เคยเกิดขึ้น ซึ่งประเด็นหลักนี้สะท้อน “ความเจ็บ” ที่มักถูกมองข้ามในครอบครัวไทย โดยเฉพาะในบริบทที่แม่เลี้ยงดูตามหน้าที่ แต่ไม่ตอบสนองความต้องการทางอารมณ์ของลูก ความสัมพันธ์จึงไม่พึงชัดเจน แต่ก็ไม่เคยมีความเข้าใจกันจริง ๆ

7.1.8 ธีม/สาระสำคัญของภาพยนตร์ (Theme) สาระสำคัญของภาพยนตร์คือ สิ่งที่เราเห็นมักไม่ใช่สิ่งที่เห็น มนุษย์มักมองไม่เห็นในสิ่งที่เห็น เป็นการสะท้อนการรับรู้ที่บกพร่องจากความเคยชิน ความเจ็บ หรือความคาดหวังภายในครอบครัว เรามักมองเห็นกันทุกวัน แต่กลับไม่เคย “มองเข้าไป” ถึงความรู้สึก ความต้องการ หรือความเจ็บปวดที่อีกฝ่ายแบกรับอยู่ ภาพยนตร์เรื่องนี้จึงใช้ความเจ็บและความเรียบง่ายของชีวิตประจำวันเป็นฉากหลัง เพื่อเผยให้เห็น “สิ่งที่ซ่อนอยู่ในความธรรมดา” อย่างค่อยเป็นค่อยไป

7.1.9 คำถามสมมุติในการสร้างสถานการณ์ (What If) คำถามสมมุติคือ จะเกิดอะไรขึ้น ถ้าเด็กสาวใช้เวทิตัวตนเปิดเผยภาพลวงของแม่ที่สังคมยกย่อง นี่คือการตั้งต้นของสถานการณ์สำคัญในบท ที่สร้างความตึงเครียดอย่างสูง และเปิดทางให้ตัวละครได้แสดงจุดเปลี่ยนทางอารมณ์อย่างทรงพลัง

7.1.10 ประโยคสรุปเรื่อง (Logline) ประโยคสรุปเรื่องคือ เด็กสาวมัธยมตัดสินใจใช้เวทิตัวตนเปิดเผยความจริงที่เธอมีต่อแม่ผู้สมบูรณ์แบบในสายตาสังคม ประโยคสรุปเรื่องนี้สะท้อนความขัดแย้งในระดับภายใน (emotional conflict) และภายนอก (social conflict) อย่างชัดเจน พร้อมชูประเด็นครอบครัวไทยร่วมสมัยที่ลึกซึ้ง

7.1.11 การออกแบบตัวละคร (Character Design) ประกอบด้วยสองตัวละครหลักคือ ลูกสาววัยรุ่น Z เก็บจำความเจ็บปวดมานาน เป็นตัวแทนของเยาวชนที่กำลังตั้งคำถามต่อระบบครอบครัวแบบเก่า และตัวละครผู้เป็น แม่ ผู้หญิงเก่งในสายตาสังคม แต่มีปมในอดีตและไม่เข้าใจความรู้สึกของลูก เพราะเชื่อว่าหน้าที่คือ ความรัก

การเขียนบทภาพยนตร์ที่สะท้อนปัญหาครอบครัวในบริบทไทย จำเป็นต้องเริ่มจากแนวคิดที่เข้าใจลึกถึงพลวัตของครอบครัวร่วมสมัย ทั้งด้านวัฒนธรรม บทบาททางอารมณ์ และอิทธิพลของค่านิยมแบบดั้งเดิม โดยใช้โครงสร้างการเขียนบทที่ชัดเจนผสมผสานกับเครื่องมือทางจิตวิทยาและสังคมวิทยา เพื่อสร้างตัวละครและสถานการณ์ที่ “จริง” และ “เจ็บ” อย่างมีพลัง ซึ่งจะทำให้ผู้ชมไม่เพียงแค่อ่าน แต่ “รู้สึก” และ “ทบทวน” ความสัมพันธ์ในครอบครัวของตนเองอย่างลึกซึ้ง

7.1.12 การออกแบบโครงสร้างภาพยนตร์ผ่านสถานการณ์ครอบครัว ในการตอบโจทย์วัตถุประสงค์ เพื่อสะท้อนความรัก ความเจ็บปวด และการให้อภัย จึงได้กำหนดชื่อเรื่องว่า “แม่ฉันคนดีที่ ๑” และชื่อเรื่องเป็นภาษาอังกฤษว่า “My Mom is the One” ซึ่งจะยึดโครงสร้างสามองก์ (Three-Act Structure) เพื่อให้ผู้ชมสามารถติดตามพัฒนาการของความสัมพันธ์ในครอบครัวได้อย่างกระชับแต่ลึกซึ้ง โดยเฉพาะความสัมพันธ์แม่ และลูกสาวในครอบครัวไทยร่วมสมัย ซึ่งเป็นพื้นที่ที่ความรัก ความผิดหวัง และความเจ็บมักทับซ้อนกันอย่างซับซ้อนตามลักษณะของวัฒนธรรม “การไม่พูด” ที่หยั่งรากมานาน จึงปรากฏเป็นโครงสร้างภาพยนตร์สั้นดังนี้

องก์ 1: การเปิดเรื่อง : แนน เด็กสาววัยรุ่น Z เติบโตมาในครอบครัวที่แม่มีภาพลักษณ์ดีงามในสายตาคนภายนอก เป็น “แม่ที่เสียสละ” และ “แม่ที่ดี” ตามค่านิยมไทยดั้งเดิม แต่ในมุมของแนน แม่คือคนที่มีความเย็นชา ควบคุม และไม่ยอมรับฟังเธอในฐานะ “มนุษย์” จริง ๆ แนนเป็นคนเจ็บ ไม่เคยกล้าพูดถึงความรู้สึกที่แท้จริง แต่เต็มไปด้วยความอึดอัดและความรู้สึกว่ามีที่ทางในบ้าน เมื่อโรงเรียนจัดกิจกรรมวันแม่ และแนนได้รับเลือกให้ขึ้นกล่าวสุนทรพจน์ในฐานะตัวแทนนักเรียน ซึ่งเป็นโอกาสหนึ่งในไม่กี่ครั้งที่แม่จะมาร่วมงาน และเป็นช่วงเวลาที่จะอยู่ต่อหน้าสายตาสังคม

องก์ 2: การเผชิญหน้า: แนนรู้ว่าผู้คนที่คาดหวังให้เธอกล่าวคำสรรเสริญแม่อย่างไพเราะ แต่เธอกลับรู้สึกว่าหากเธอพูดเท็จอีกครั้ง เธอจะสูญเสียตัวเอง เธอเริ่มเขียนสุนทรพจน์ขึ้นใหม่ เป็นคำสารภาพที่แท้จริงของลูกคนหนึ่งต่อแม่ที่ไม่เคยฟัง แนนต่อสู้กับความลังเล กลัวผลลัพธ์ที่จะเกิดขึ้น แต่ในที่สุด เธอก็ตัดสินใจพูดบนเวที และกล่าวความจริงที่เจ็บปวดต่อหน้าแม่และสาธารณชน เธอพูดถึงความเหงา ความเจ็บ ความรู้สึกไร้ตัวตน และการอยากได้รับความรักในแบบที่เธอเป็น ไม่ใช่แค่ “ลูกที่ดี”

องค์ 3: บทสรุป: ห้องประชุมเงียบงัน แม่รู้สึกเสียหน้า สับสน โกรธ หรือแม้แต่เจ็บปวด ในขณะที่ผู้ชมในห้องต่างมีปฏิกิริยาแตกต่างกัน แนนไม่ได้รับคำชม แต่เธอรู้สึกเป็นอิสระในระดับหนึ่ง แม่แม่จะไม่ได้ตอบสนองในทันที แต่แนนก็ได้ยืนยันตัวตน และทำให้สังคมตั้งคำถามกับภาพจำของ “แม่ที่ดี” และ “ลูกที่กตัญญู” แนนเดินออกจากห้องประชุม ด้วยท่าทีมั่นคงขึ้น ไม่ใช่เพราะปัญหาคลี่คลาย แต่เพราะเธอกลับมาเป็นเจ้าของเสียงของตัวเองอีกครั้ง และได้เขียนเรื่องราวของตัวเองขึ้นใหม่ การนำองค์ประกอบหลักทางจิตวิทยาและสังคมมาบูรณาการเป็นจึงได้เป็นแนวทางสร้างสรรค์เรื่องราวของตัวละคร “แนน” ลูกสาววัยรุ่นจากครอบครัวไทย เดิมทีมาท่ามกลางความคาดหวังจากแม่ผู้มีภาพลักษณ์ดีงามในสายตาสังคม แต่สำหรับเธอภาพเหล่านั้นคือสิ่งปลอมแปลงที่ไม่สะท้อนความจริงภายในบ้าน ความไม่สอดคล้องระหว่างภาพภายนอกกับประสบการณ์ส่วนตัว ทำให้แนนในฐานะคนกลุ่มเจน Z ซึ่งให้ความสำคัญกับการเป็นตัวของตัวเองและการแสดงความรู้สึกอย่างแท้จริง ไม่อาจยอมรับการอยู่ในพื้นที่แห่งความเงียบงันได้อีกต่อไป การเลือก “พูดความจริง” บนเวทีวันแม่แทนที่จะกล่าวคำสรรเสริญตามธรรมเนียม จึงเป็นการต่อต้านกรอบแห่ง “ความกตัญญู” ที่เธอรู้สึกว่ากำลังจำกัดความเป็นมนุษย์ของเธออยู่ แแนนไม่เพียงแต่กล้าพูด แต่ยังทำหน้าที่เป็น “ผู้เปลี่ยนแปลงระบบ” (change agent) ที่ใช้การเผชิญหน้ากับแม่ในพื้นที่สาธารณะ เพื่อสั่นคลอนโครงสร้างครอบครัวดั้งเดิมที่เน้นภาพลักษณ์ ความเงียบ และการเสียสละฝ่ายเดียวของผู้เป็นแม่ ขณะที่ตัวเธอเองต้องแบกรับความรู้สึกถูกกดทับโดยไม่มีโอกาสสื่อสารอย่างแท้จริง พฤติกรรมของแม่ที่ต้องรับบทบาททั้งผู้เสียสละและผู้ควบคุม ในขณะที่ลูกต้องอยู่ในกรอบของ “ลูกที่ดี” กลับทำให้ครอบครัวกลายเป็นพื้นที่ของแรงกดดันมากกว่าการเยียวยา แแนนจึงเลือกเวทีโรงเรียน พื้นที่ซึ่งแม่ไม่สามารถหลบเลี่ยงได้ และเต็มไปด้วยสายตาของสังคม เป็นพื้นที่ในการปลดปล่อยอารมณ์และทวงคืนสิทธิในการมีเสียงของตัวเอง กระบวนการนี้เปรียบได้กับการบำบัดด้วยเรื่องเล่า (Narrative Healing) ที่ทรงพลัง เพราะเธอกำลังเขียนเรื่องราวของตัวเองขึ้นใหม่ในพื้นที่ที่เคยเต็มไปด้วยขบถ แบบแผนทางวัฒนธรรมการที่แนนเลือก “เวที” แทน “โต๊ะอาหาร” คือการสะท้อนว่าครอบครัวของเธอไม่เคยเป็นพื้นที่ปลอดภัยในการพูดความจริง และครั้งนี้ เธอเลือกพื้นที่ที่ทุกคนตลอดจนแม่ของเธอต้องฟัง

สาระสำคัญของบทภาพยนตร์สั้นที่ต้องการสื่อ คือ “ความรักในครอบครัวไม่ใช่ความสมบูรณ์แบบ แต่คือการเรียนรู้ที่จะให้อภัยอยู่ร่วมกับบาดแผลของกันและกันได้” เพราะความเข้าใจนี้อาจเกิดจากความเงียบ แต่เริ่มได้เมื่อใครบางคน “กล้าพูด” และใครอีกคน “กล้าฟัง” ดังนั้นจึงถ่ายทอดออกมาเป็นบทภาพยนตร์สั้น

7.1.13 ช่องทางเข้าถึงบทภาพยนตร์สั้นเรื่อง “แม่ฉันคนดีที่ ๑”

https://drive.google.com/file/d/16BNPerX-GfFBOV5qi4-_ytoanKFYZxZu/view?usp=sharing

7.2 สร้างสรรค์ภาพยนตร์สั้นแนวรามาที่นำเสนอประเด็นความสัมพันธ์ภายในครอบครัวไทยร่วมสมัย โดยเฉพาะความสัมพันธ์ระหว่างแม่กับลูกวัยรุ่น

โครงการถ่ายทำภาพยนตร์สั้นสร้างสรรค์เป็นโครงการขนาดเล็ก บทภาพยนตร์ไม่มีความซับซ้อน มีงบประมาณและเวลาจำกัด ดังนั้นการถ่ายทำจึงต้องมีการวางแผนใช้ทีมงานไม่มาก ซึ่งในขั้นตอนการผลิตนี้จะขอกำหนดถึงขั้นตอนที่มีความสำคัญเท่านั้น

7.2.1 ขั้นตอนการเตรียมการถ่ายทำภาพยนตร์ การเตรียมงานการถ่ายทำภาพยนตร์เป็นขั้นตอนที่มีความสำคัญมากที่สุดในการผลิตภาพยนตร์ จึงต้องใช้ระยะเวลาหลายวันในการเตรียมงาน

7.2.1.1 การเลือกทีมงาน (Production Crews) ทีมงานส่วนใหญ่เป็นอาจารย์สอนด้านภาพยนตร์ ซึ่งนักแสดงและทีมงานต่างเป็นนักศึกษาสาขาภาพยนตร์ที่มีความคุ้นเคยกับงานภาคปฏิบัติอยู่แล้ว ดังนั้นการผลิตภาพยนตร์สั้นนี้จึงเป็นการบูรณาการความรู้ด้านภาพยนตร์ ทุกด้านให้กับนักศึกษาได้เข้าใจวิธีการทำงานทั้งภาคทฤษฎี และปฏิบัติซึ่งจะเป็นประโยชน์กับนักศึกษาโดยตรง ส่วนการถ่ายทำจัดให้มีน้อยวันมากที่สุดเพื่อประหยัดงบประมาณ

7.2.1.2 การหาสถานที่การถ่ายทำ (Location Scout) สถานที่การถ่ายทำภาพยนตร์สั้นในเรื่องนี้มีสถานที่หลักอยู่ 3 แห่ง ภายในคณะสถาปัตยกรรม ศิลปะและการออกแบบ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง ได้แก่ หอประชุม ร้านกาแฟ และบริเวณข้างโรงถ่ายภาพยนตร์

7.2.1.3 การแตกช็อตเพื่อการถ่ายทำ (Shooting Breakdown) เนื่องจากการถ่ายทำ ไม่มีความซับซ้อน ใช้เวลาถ่ายทำเพียง 2 วันเท่านั้น จึงไม่ได้จัดทำกรแยกบทการถ่ายทำ แต่ใช้บทภาพ (storyboard) เป็นแนวทางในการถ่ายทำแทน

รูปที่ 2 บทภาพ “แม่ฉันคนดีที่ ๑”

Figure 2 Storyboard “My Mom is the One”

7.2.2 ขั้นตอนการถ่ายทำภาพยนตร์ การถ่ายทำภาพยนตร์สั้นสร้างสรรค์ในเรื่องนี้มีสองส่วนสำคัญที่จะนำเสนอเป็นตัวอย่างพอสังเขปคือการกำกับการแสดง และการถ่ายภาพ

7.2.2.1 ช่องทางเข้าถึงรายชื่อทีมงาน นักแสดง และเบื้องหลังการถ่ายทำภาพยนตร์สั้นเรื่อง “แม่ฉันคนดีที่ ๑”

<https://drive.google.com/file/d/1NTxLOagfmVQ9BzquCRs1g1IL449NvJq/view?usp=sharing>

7.2.2.2 การกำกับการแสดง (Directing) หน้าที่ของผู้กำกับคือการเผยความคิด และอารมณ์ความรู้สึกของตัวละคร ผ่านการแสดง เพราะจะเป็นการกระทำที่ให้เห็นทั้งสองอย่าง เพราะฉะนั้นการเคลื่อนไหวของตัวละครต้องมีวัตถุประสงค์ และมุ่งหมายที่เฉพาะเจาะจงเช่น ฉากการอ่านสุนทรพจน์ในห้องประชุมของ แนน โดยมีวัตถุประสงค์ของฉากคือ ต้องการเปิดตัวตัวละครแนน ตัวแทนของสังคมเจน Z ที่ถูกมองว่าเป็นกบฏ ซึ่งอยู่ในช่วงกลางระหว่างตอนต้นและตอนกลางของศตวรรษที่ 21 ต้องการเปิดเผยพฤติกรรมของแม่ตัวเอง ในวันแม่แห่งชาติ เป็นการปฏิบัติความคิด และอุดมคติของคนยุคเก่า ท่ามกลางผู้ที่อยู่ในห้องประชุม ที่เป็นการรวมกัน อาจารย์ นักศึกษา และผู้ปกครอง ที่เป็นตัวแทนของสังคมไทยในยุคเดียวกันนี้เป็นต้น

7.2.2.3 การถ่ายภาพ (Cinematography) การถ่ายภาพ ในภาพยนตร์สั้นนี้ มีการใช้กล้อง Alexa Movie Format ทั้งเรื่อง และการจัดแสงมีลักษณะสอดคล้องกับแนวความคิดของภาพยนตร์กล่าวคือมีการจัดแสงที่เป็นแนวแพนตาซี ในฉากที่ปรานีเป็นผู้แม่ร้องเพลงคาราโอเกะที่แสดงความเพ้อฝันของแม่ ส่วนในฉากของแนนผู้เป็นลูก จะมีลักษณะเหมือนอยู่ในโลกปัจจุบันของความจริงมากกว่า

7.2.3 ขั้นตอนหลังการถ่ายทำภาพยนตร์ เนื่องจากการสร้างภาพยนตร์สั้นนี้ ส่วนหนึ่งเป็นการเรียนรู้ภาคปฏิบัติของนักศึกษา สาขาวิชาการภาพยนตร์และดิจิทัลมีเดีย คณะสถาปัตยกรรม ศิลปะและการออกแบบ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง การทำงานจึงให้เป็นอิสระทางความคิดกับนักศึกษาโดยมีอาจารย์เป็นผู้กำกับดูแล และชี้แนะแก่นักศึกษา การติดต่อภาพยนตร์จึงให้นักศึกษาเป็นผู้เล่าเรื่องตามความรู้สึกของนักศึกษาเองเพื่อให้นักศึกษาได้เรียนรู้ เข้าใจ ศิลปะการติดต่อและภาษาภาพยนตร์

ในการถ่ายทอดความคิดของการเล่าเรื่องในแง่มุมของการติดต่อของภาพยนตร์สั้นนี้ นักศึกษาจึงติดต่อภาพในลักษณะตรงไปตรงมาตามบทภาพยนตร์ มีการเลือกตัดหัวคัทหรือท้ายคัท ตามที่นักศึกษาเข้าใจ การตัดสินใจเลือกบางฉากออกไปที่คิดว่า

ฉากนั้นๆ ไม่สามารถเล่าเรื่องได้ สิ่งสำคัญที่ได้จากการศึกษานี้คือการตัดต่อภาพยนตร์ประเภท ตลกจะต้องคำนึงถึงจังหวะ การแสดง บทพูด ต้องรับส่งกันซึ่งนับว่านักศึกษาได้ใช้ความคิดในการทำงานภาคปฏิบัติบรรลุเป้าหมายได้เป็นอย่างดี

7.3 ช่องทางเข้าถึงภาพยนตร์สั้นเรื่อง “แม่ฉันคนดีที่ ๑”

การชมภาพยนตร์สั้นเรื่อง “แม่ฉันคนดีที่ ๑” สามารถเข้าชมผ่านแพลตฟอร์มต่าง ๆ ได้ดังต่อไปนี้

https://drive.google.com/drive/folders/1FPfhOPw-nqx1n7eQM2v4DJeP9_S-m3?usp=drive_link

<https://www.facebook.com/share/v/15fRRasA3B/>

<https://youtu.be/BoFnUh6tYyU?si=Qb0lbssu8KIQjECT>

7.4 สรุปผลการศึกษาความคิดเห็นในงานภาพยนตร์สั้น

การรวบรวมความคิดเห็นจากผู้ชมเชิงเนื้อหาผ่านแพลตฟอร์ม เฟซบุ๊ก ยูทูบ และสื่อออนไลน์ อื่น ๆ ซึ่งมียอดการเข้าชมทั้งสิ้นจำนวน 15,560 ครั้ง ในเวลา 1 สัปดาห์ สามารถสรุปข้อความจากผู้ที่มีความคิดเห็นได้จำนวนทั้งสิ้น 51 ความคิดเห็น แล้วนำมาวิเคราะห์ได้ดังนี้

ตารางที่ 2 ผลการประเมินภาพยนตร์สั้น “แม่ฉันคนดีที่ ๑”

Table 2 Evaluation Results of the Short Film "My Mom is the One"

ลำดับ No.	ประเด็น/ธีมหลัก Main Theme	คำอธิบายเนื้อหา Description	ตัวอย่างข้อความ Sample Comments	จำนวนข้อความ ที่แสดงความคิดเห็น Number of Comments
1	- ความซาบซึ้งและ สะท้อนใจ ต่อแม่ - Deep Emotion and Sentiment toward Mother	- ผู้ชมรู้สึกอินกับเรื่องราว และบรรยากาศครอบครัว - Viewers felt connected to the story and the family atmosphere.	- “น้ำตาไหลไม่รู้ตัวเลย” - “ดูแล้วคิดถึงแม่มาก” - “I cried without realizing it”, “This made me really miss my mother.”	15
2	- ความเจ็บปวดจาก ความเงียบในครอบครัว - Pain from Silence in the Family	- ผู้ชมสะท้อนว่าครอบครัว ตนเองคล้ายกับในเรื่อง - Viewers reflected on their own families.	- “เรื่องนี้เหมือนชีวิตจริง เลย” “บ้านฉันก็เงียบแบบนี้” - “This is just like real life.”, “My home is quiet like this too.”	9
3	- การสะท้อนตัวตน ในฐานะลูก - Reflection of One’s Identity as a Child	- ผู้ชมรู้สึกเชื่อมโยงกับตัว ละครลูกสาว - Viewers felt connected to the daughter character.	- “ไม่เคยกล้าพูดกับแม่ แบบนี้เลย” - “เรื่องนี้ทำให้รู้ว่าควรพูด” - “I never dared speak to my mom like this.”, “This made me realize...”	7
4	- การสะท้อนบทบาทของแม่ - Reflection on the Mother’s Role	- ผู้ชมบางส่วนเข้าใจมุมของแม่มากขึ้น - Some viewers better understood the mother’s perspective.	- “แม่อาจมีบาดแผลของเขา” - “เข้าใจแม่มากขึ้นหลังดู เรื่องนี้” - “Maybe mom had her own wounds.”, - “I understood her more after watching.”	4
5	- การยกย่องคุณค่า ของ ภาพยนตร์ -	- ผู้ชมชื่นชมคุณภาพและ ความลึกของเรื่องราว	- “หนังดีมาก” - “ขอบคุณที่สร้างเรื่องนี้ ขึ้นมา” - “Such a great film.”,	11

ลำดับ No.	ประเด็น/ธีมหลัก Main Theme	คำอธิบายเนื้อหา Description	ตัวอย่างข้อความ Sample Comments	จำนวนข้อความ ที่แสดงความคิดเห็น Number of Comments
	Appreciation of the Film's Value	- Viewers praised the quality and depth of the film.	- "Thank you for making this."	
6	- เสียงสะท้อนต่อการนำเสนอ - Feedback on Presentation	- ยกย่องการใช้ความเงียบ ดนตรี ภาพ ฯลฯ - Praise for use of silence, music, visuals, etc.	- "ภาพสวยมาก", - "เพลงซึ่งจริง ๆ", "ชอบที่ไม่พูดแต่เข้าใจ" - "The visuals are stunning.", "The music is truly touching.", - "I love that it's silent but powerful."	5

ผลการประเมิน จากการแสดงความคิดเห็น ที่สามารถนำมาวิเคราะห์ตามประเด็นหลักหรือTheme ของภาพยนตร์สั้นได้จำนวน 51 ราย คือมีความเห็นความซาบซึ้งและสะท้อนใจต่อแม่ สูงสุด 15 ราย รองลงมาคือ การยกย่องคุณค่าของหนัง 11 ราย ความเจ็บปวดจากความเงียบในครอบครัว 9 ราย การสะท้อนตัวตนในฐานะลูก 7 ราย เสียงสะท้อนเชิงบวกต่อการนำเสนอ 5 ราย และการสะท้อนบทบาทของแม่ 4 ราย

7.5 ผลการวิจัยหรือศึกษา สามารถสรุปได้ดังนี้

7.5.1 ด้านกระบวนการเขียนบท (ตัวแปรกระบวนการสร้างสรรค์) การใช้โครงสร้างการเล่าเรื่องแบบ Three-Act Structure, Joke Structure และ Experimental Structure ร่วมกัน ทำให้สามารถสร้างจังหวะการเล่าเรื่องที่สะท้อน "ความเงียบ" และ "ความขัดแย้งเชิงอารมณ์" ได้อย่างมีพลวัต ผลลัพธ์คือ บทภาพยนตร์มีความยืดหยุ่นในการนำเสนอ และเปิดโอกาสให้ตีความเชิงสัญลักษณ์มากขึ้น

7.5.2 ด้านผลงานภาพยนตร์สั้น (ตัวแปรผลผลิตเชิงสร้างสรรค์) ภาพยนตร์สั้นที่ผลิตขึ้นสะท้อนความสัมพันธ์ แม่ ลูก วัยรุ่น ได้อย่างเข้มข้น ผ่านการใช้ ความเงียบ และการสื่อสารเชิงสัญลักษณ์ แทนบทสนทนา ทำให้ผู้ชมรับรู้ถึงบาดแผล ความคาดหวัง และการปรับตัวในครอบครัวไทยร่วมสมัย

7.5.3 ด้านการรับรู้ของผู้ชม (ตัวแปรผลลัพธ์เชิงการสื่อสาร) จากการเก็บข้อมูลความคิดเห็นผู้ชมในบริบทธรรมชาติ พบว่า

7.5.3.1 ผู้ชม เข้าถึงอารมณ์ และสะท้อนความซาบซึ้ง/สะท้อนใจต่อแม่สูงสุด

7.5.3.2 ผู้ชม เชื่อมโยงตนเองกับตัวละครลูกสาว ได้อย่างชัดเจน แสดงถึงการสื่อสาร "เสียงที่ถูกกดทับ" ของคนรุ่นใหม่

7.5.3.3 ผู้ชมบางส่วนเกิดความเข้าใจและ เห็นมุมมองของแม่เพิ่มขึ้น หลายคนชื่นชมคุณค่าเชิงศิลปะ เช่น โทนอารมณ์ของภาพ ดนตรี และการเล่าเรื่องที่ไม่เน้นบทสนทนา

7.5.4 องค์ความรู้และประเด็นใหม่ (ตัวแปรผลเชิงวิชาการ) ผลการวิจัยยืนยันว่า ภาพยนตร์สั้นสามารถเป็นมากกว่า สื่อบันเทิง แต่ทำหน้าที่เป็น "พื้นที่กลางทางอารมณ์" ที่เปิดโอกาสให้ครอบครัวได้ทบทวนบทบาท ความคาดหวัง และการสื่อสาร ผลการผสมผสานโครงสร้างการเล่าเรื่องหลายรูปแบบกับบรรยากาศเชิงทดลอง ยังถือเป็น นวัตกรรมเชิงวิวิจย ที่เปิดมุมมองใหม่ในการสร้างสรรค์บทและภาพยนตร์ที่มีเนื้อหาละเอียดอ่อน

8. การอภิปรายผล สรุป และข้อเสนอแนะ

8.1 อภิปรายผล

ผลการวิจัยที่ได้จากกระบวนการสร้างสรรค์และการวิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้ชม สามารถอภิปรายได้ในประเด็นสำคัญ ดังนี้

ประเด็นที่หนึ่ง ความเงียบในครอบครัว (Family Silence) ในฐานะพื้นที่ของบาดแผลทางใจ งานวิจัยพบว่า “ความเงียบ” ภายในครอบครัวมิได้หมายถึงการปราศจากเสียงเท่านั้น แต่ยังสะท้อนถึงการกดทับทางอารมณ์ ความไม่สมดุลของความคิดหวัง และความสัมพันธ์ที่ขาดการสื่อสารเชิงเปิดเผย ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นผู้ชมแสดงให้เห็นว่าผู้ชมจำนวนมากสามารถเชื่อมโยงประสบการณ์ส่วนตัวกับสถานะ “ความเงียบ” ในเรื่องเล่าได้ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Riessman (2008) ที่มองว่าเรื่องเล่าทางสังคมและวัฒนธรรมสามารถเปิดเผยบาดแผลและความหมายที่ถูกซ่อนเร้นอยู่เบื้องหลังพฤติกรรมประจำวัน

ประเด็นที่สอง การสื่อสารระหว่างรุ่น (Intergenerational Communication) และความขัดแย้งทางคุณค่า จากวัตถุประสงค์ของการวิจัยที่มุ่งสำรวจความสัมพันธ์แม่-ลูกวัยรุ่นในสังคมไทยร่วมสมัย ผลการศึกษาชี้ให้เห็นว่าความแตกต่างด้านค่านิยมระหว่างรุ่น โดยเฉพาะเจเนอเรชัน Z ที่เติบโตในยุคดิจิทัล ทำให้เกิดการปะทะกันระหว่าง “ค่านิยมดั้งเดิม” เช่น ความกตัญญูแบบไม่มีเงื่อนไข กับ “ค่านิยมใหม่” ที่เน้นสิทธิส่วนบุคคลและการสื่อสารอย่างเท่าเทียม ความตึงเครียดดังกล่าวสะท้อนอยู่ในโครงเรื่องและการตอบสนองของผู้ชมที่ระบุว่าหนึ่งช่วยเปิดพื้นที่ให้พวกเขาได้สำรวจปัญหาที่คล้ายคลึงในครอบครัวของตนเอง

ประเด็นที่สาม บทบาทของภาพยนตร์สั้นแนวดราม่าในการสร้างพื้นที่ปลอดภัยทางอารมณ์ การสร้างสรรค์ภาพยนตร์สั้นที่ผสมผสานโครงสร้างการเล่าเรื่องทั้งแบบสามองก์ แบบตลก และแบบทดลอง ช่วยให้ผู้ชมเกิดประสบการณ์อารมณ์ที่หลากหลาย ตั้งแต่ความเงียบ ความขัดแย้ง ไปจนถึงการปรับตัวและการให้อภัย ความคิดเห็นจากผู้ชมยืนยันว่าหนึ่งทำให้พวกเขาเกิดการสะท้อนคิดและมองเห็นปัญหาในครอบครัวของตนในมิติใหม่ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Fisher (1984) ที่มองว่ามนุษย์เป็น “Homo Narrans” หรือสิ่งมีชีวิตที่ตีความโลกผ่านการเล่าเรื่อง

ประเด็นที่สี่ การเชื่อมโยงกับการวิจัยเชิงสร้างสรรค์ (Creative-Based Research) ผลการวิจัยตอกย้ำว่าการวิจัยเชิงสร้างสรรค์สามารถทำหน้าที่ทั้งในฐานะ การผลิตองค์ความรู้ใหม่ และ พื้นที่ทางศิลปะเพื่อการสื่อสารทางสังคม การผสมผสานระหว่างกระบวนการเขียนบท การสร้างสัญลักษณ์ทางภาพ และการรับรู้ของผู้ชม ทำให้เกิดองค์ความรู้ใหม่เกี่ยวกับวิธีที่ภาพยนตร์สามารถถ่ายทอดปัญหาความสัมพันธ์ครอบครัวได้อย่างลึกซึ้งยิ่งขึ้น

8.2 สรุปผล

งานวิจัยสร้างสรรค์ครั้งนี้ชี้ให้เห็นว่า ภาพยนตร์สั้นสามารถทำหน้าที่เป็น “พื้นที่บทสนทนาใหม่” เกี่ยวกับครอบครัวไทยร่วมสมัย โดยเฉพาะในมิติที่คนรุ่นใหม่กล้าแสดงออกถึงสิ่งที่เคยถูกเก็บงำไว้ภายใต้ความเงียบ ผลงานนี้จึงไม่เพียงบรรลุวัตถุประสงค์เชิงศิลปะ แต่ยังนำไปสู่ องค์ความรู้ใหม่ คือ การมอง “ความเงียบ” ในฐานะสัญลักษณ์ของทั้งความกดทับและการปลดปล่อย ซึ่งสามารถใช้เป็นแนวทางการศึกษาความสัมพันธ์ครอบครัวในเชิงศิลปะและสังคมได้ดังนี้

8.2.1 องค์ความรู้ที่ได้จากการศึกษา

- ได้พัฒนาแนวทางการใช้ ความเงียบ และ สัญลักษณ์ทางภาพยนตร์ เป็นเครื่องมือเชิงศิลปะในการถ่ายทอดความสัมพันธ์ครอบครัวไทยร่วมสมัย ซึ่งสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการสร้างสรรค์งานภาพยนตร์แนวดราม่าในอนาคต
- ได้แสดงให้เห็นว่าการใช้จุดพลิกผันทางด้านอารมณ์ (emotional turning point) ที่ออกแบบเชื่อมโยงกับบริบททางสังคม (เช่น พิธีกรรมทางเวทในโรงเรียน) ช่วยเพิ่มพลังการสื่อสาร และทำให้ผู้ชมตีความในฐานการปลดปล่อยความจริงที่ถูกกดทับ
- ได้เสริมความเข้าใจเชิงทฤษฎี โดยการนำทฤษฎีระบบครอบครัว (Family Systems Theory) มาปรับใช้กับกระบวนการเขียนบทและออกแบบตัวละครในภาพยนตร์สั้น ซึ่งยังไม่ค่อยมีการประยุกต์ใช้อย่างเป็นระบบมาก่อน

8.2.2 สิ่งใหม่ที่ค้นพบ

- พบว่า “ความเจียบ” ซึ่งมักถูกมองว่าเป็นข้อจำกัดในการสื่อสารภายในครอบครัว สามารถกลายเป็น “ภาษาใหม่” ที่มีพลังในการเล่าเรื่อง และกระตุ้นให้ผู้ชมเกิดการตีความเชิงอารมณ์อย่างลึกซึ้ง
- พบว่าผู้ชมรุ่นใหม่สามารถเชื่อมโยงตนเองเข้ากับตัวละครลูกสาว และมองว่าภาพยนตร์เป็น “พื้นที่ปลอดภัย” สำหรับสะท้อนเสียงที่ถูกกดทับ แสดงถึงบทบาทของภาพยนตร์ในฐานะ สื่อกลางของการเยียวยาและสร้างการสื่อสารระหว่างรุ่น
- พบว่าผู้ชมบางส่วนสามารถขยายความเข้าใจไปถึงมุมมองของแม่ได้ด้วย ซึ่งแสดงให้เห็นว่าการเล่าเรื่องแบบสมมูลสามารถสร้าง “สะพานทางอารมณ์” ระหว่างเจนเนอเรชันที่ต่างกันได้
- พบว่าวิธีการผสมผสานโครงสร้างการเล่าเรื่องหลายแบบ (โครงสร้างสามองก์ ตลก และทดลอง) กับการใช้ภาพเสียง และโทนที่มีลักษณะเฉพาะ สามารถสร้าง ประสบการณ์ทางอารมณ์ที่เข้มข้นและสมจริง แม้จะอยู่ในรูปแบบภาพยนตร์สั้น

8.3 ข้อเสนอแนะ

8.3.1 ข้อเสนอแนะด้านการดำเนินงานสร้างสรรค์ การผลิตภาพยนตร์สั้นเชิงวิจัยควรจัดสรรงบประมาณ ทีมงาน และเวลาอย่างเหมาะสม เพื่อรองรับกระบวนการสร้างสรรค์ที่ต้องการคุณภาพเชิงศิลปะและความสมบูรณ์เชิงเทคนิค

8.3.2 ข้อเสนอแนะทางวิชาการ สถาบันการศึกษาควรส่งเสริมงานวิจัยสร้างสรรค์ที่ใช้สื่อภาพยนตร์เป็นเครื่องมือสะท้อนสังคม พร้อมทั้งบูรณาการการวิเคราะห์ผลตอบรับจากผู้ชมด้วยวิธีการเชิงคุณภาพ เพื่อสร้างความเข้มแข็งและค่านาเชื่อถือของข้อค้นพบ

8.3.3 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในอนาคต ควรมีการเปรียบเทียบการรับชมระหว่างกลุ่มที่มีพื้นฐานทางสังคมและวัฒนธรรมที่แตกต่าง เช่น คนรุ่นใหม่ในเมืองใหญ่กับผู้ชมในชนบท หรือการวิจัยแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research) เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้ชมมีบทบาทร่วมในการสร้างเรื่องราว อันจะช่วยขยายองค์ความรู้ด้าน “ภาพยนตร์ในฐานะพื้นที่สาธารณะ” ได้มากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

Bennett, T. (2005). *Culture and everyday life*. Sage.

<https://uk.sagepub.com/en-gb/eur/culture-and-everyday-life/book209619>

Bordwell, D., & Thompson, K. (2013). *EBOOK: Film art: An introduction*.

McGraw-Hill. <https://books.google.co.th/books?id=CIZvEAAAQBAJ>

Bowman, J. D. (2013). *Storytelling and sustainability: Research project for sustainability storytelling*. Academia.

Bruner, J. (1990). Acts of meaning. *Psychological Medicine*, 22(2), 531.

<https://doi.org/10.1017/S0033291700030555>

Charon, J. M. (2007). *Symbolic interactionism: An introduction, an interpretation, an*

integration (9th ed.). Pearson Education. <https://books.google.co.th/books?id=XtXdQwAACAAJ>

Cheung, H. (2022). Re-defining stigmatization: intersectional stigma of single mothers in Thailand. *Journal of Family Studies*, 29(3), 1222–1248. <https://doi.org/10.1080/13229400.2022.2035797>

Department of Mental Health. (2022). *Annual mental health report 2022*. Ministry of Public Health, Thailand.

- Farrell, W. C., & Phungsoonthorn, T. (2020). Generation Z in Thailand. *International Journal of Cross Cultural Management*, 20(1), 25–51. <https://doi.org/10.1177/1470595820904116>
- Field, S. (2005). *Screenplay: The foundations of screenwriting*. Delta.
<https://archive.org/details/screenplaythefoundationsofscreenwritingrevisedupdatesydfeld2005>
- Fincham, F. D., & Mayito, G. R. (2007). The psychology of forgiveness and family relationships. *Journal of Family Theory & Review*, 9(2), 123–138. <https://doi.org/10.1111/jftr.12100>
- Giroux, H. A. (2002). *Breaking in to the movies: Film and the culture of politics*. Wiley-Blackwell.
<https://www.wiley.com/en-us/Breaking+in+to+the+Movies%3A+Film+and+the+Culture+of+Politics-p-9780631226048>
- Harkness, S., & Super, C. M. (1992). Parental ethnotheories in action. In I. E. Sigel, A. V. McGillicuddy-DeLisi, & J. J. Goodnow (Eds.), *Parental belief systems: The psychological consequences for children* (2nd ed., pp. 373–391). Lawrence Erlbaum Associates, Inc.
- Ipsos. (2024). *Global attitudes toward family and well-being 2024*. Ipsos.
- Jenkins, H. (2006). *Convergence Culture: Where Old and New Media Collide*. NYU Press.
<http://www.jstor.org/stable/j.ctt9qffwr>
- Lambert, J., & Hessler, B. (2018). *Digital Storytelling: Capturing Lives, Creating Community* (5th ed.). Routledge. <https://doi.org/10.4324/9781351266369>
- McKee, R. (1997). *Story: Substance, structure, style, and the principles of screenwriting*. HarperCollins.
<https://dn790001.ca.archive.org/0/items/RobertMcKeeStorypdf/Robert%20McKee%20-%20Story%20%28pdf%29.pdf>
- National Institute of Mental Health. (2021). *Suicide prevention: Facts and resources*. Department of Health and Human Services.
- Office of Policy and Strategy. (2020). *Thailand population and housing statistics 2020*. Ministry of Public Health.
- Pew Research Center. (2015). *Family support in a changing world*. Pew Research Center.
- Radstone, S., & Schwartz, J. M. (2006). Memory, narrative, identity: Remembering the self. *Memory Studies*, 1(2), 161–179.
- Rhucharoenpornpanich, O., Chamratrithirong, A., Fongkaew, W., Rosati, M. J., Miller, B. A., & Cupp, P. K. (2010). Parenting and adolescent problem behaviors: A comparative study of sons and daughters in Thailand. *Journal of the Medical Association of Thailand*, 93(3), 293–300. <https://he02.tci-thaijo.org/index.php/jmat/article/view/32702>
- Riessman, C. K. (2008). *Narrative methods for the human sciences*. SAGE.
<https://uk.sagepub.com/en-gb/eur/narrative-methods-for-the-human-sciences/book226139>
- Wiwatsinudom, R. (2015). *Kan khian bot phapayayon banthoeng* [Feature film screenwriting]. 21 Century Co., Ltd. <https://www.car.chula.ac.th/display7.php?bib=2042497> (in Thai)

